

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

politi & borger

Århus Politiforening
31.marts 1901 - 1976

INDHOLD:	Side
Forord	1
Fl. Bay-Jensen: Samfundet har det politi, der fortjener	2
Observa: Befolkningen ønsker mere politi	6
Arnold Bundegaard: Politiet bed mig i armen	10
Aage Flugt: Et kvart århundrede i Århus politi	12
Ras Thomsen: Den lange vej ad Havnegade	20
P. Høybye: Da Arkansas var på krigsstien	23
Chr. F. Rovsing: EDB til bekæmpelse af forbrydere	29
Poul Porse: Århus politivirksomhed i året 1904	30
Torben Nielsen: Kriminalromaner - fantasi og virkelighed	40
Alex Poulsen: Den nye politigård i Århus	44
Formænd gennem tiderne	48

Udgivet af Århus politiforening

Redaktionsudvalg:

Fl. Bay-Jensen, Jan Andersen,
Tom Bruun, Henning Laursen
og Jørn Hansen.

Redaktion:

Knud V. Hansen (ansvarhavende)
Knud E. Klavsén
Tor Tolstrup

Forsidefoto:

Hans Bølcho

Tryk:

Brabrand Bogtryk ApS

(C) Eftertryk og gengivelse
af materiale
tilladt med kildeangivelse.

Politi og borger

Politiets arbejde betragtes af mange som lukket land. Ikke med urette, for af indlysende grunde er adskilligt i vor dagligdag utilgængeligt for andre.

Offentlighedens ønsker om større åbenhed i forvaltningen kan der til en vis grad lovgives om. Fremskridt er nået. Ikke så vidt som nogen krævede - længere end andre frygtede.

Århus politiforening ønsker med dette festskrift at medvirke til større åbenhed om politiets forhold og vilkår. Udstillingen POLITI & BORGER i Århus rådhus hal den 26., 27. og 28. marts 1976 og et politi-tattoo på Århus stadion den 17. juni 1976 er skridt i samme retning.

I den daglige dont har vi intet at skjule. Tværtimod tror vi, at en ærlig fremlæggelse af de faktiske forhold i høj grad er med til at forbedre forholdet mellem politi og borger.

Myter og fordomme trives i det dunkle - dør i lyset. Vi vil bestrebe os på at åbne døre for borgerne - i bogstavelig forstand, når den nye politigård en dag er rejst. Vi finder, at den bør blive et hus, hvor borgeren henvender sig, når han har hjælp behov, men også et hus hvor han er velkommen, når han vil se, hvorledes politiets arbejde foregår.

Politi og borger - borger og politi - den ene part kan ikke undvære den anden.

Århus politiforening rækker hånden ud til samarbejde.

Flemming Bay-Jensen, formand for Århus politiforening siden 1969, 38 år. Før han gik ind i politiet i 1961 arbejdede han på Helsingør Skibsværft og Århus Flydedok, hvor han blev udlært som maskinarbejder. Aftjente sin værnepligt i søværnet; har som politimand gjort tjeneste på Cypern. Medlem af Dansk politiforbunds forhandlingsudvalg, formand for Midtjyds valgkredsforening. Udnævnt til politiassistent i 1975.

Samfundet har det politi, det fortjener

Af **Flemming Bay-Jensen**

Onsdag den 31. marts 1976 kan Århus politiforening festlig holde sin 75 års fødselsdag. Trekvart århundrede er således gået, siden fremsynede og modige kolleger ved århundredskiftet påtog sig det byrdefulde slid: At stifte en forening til varetagelse af kollegernes interesser.

Ingen - heller ikke pionererne - drømte om de mål, der ville blive nået. Når vi i dag ser tilbage og kigger i de gamle forhandlingsbøger, må man gang på gang beundre - og undres - over de resultater, der trods mistænksomhed fra både den ene og den anden side, blev opnået. Resultater, som i dag er selvfølgeligheder og velerhvervede rettigheder. Vi glemmer alle for hurtigt det opnåede fremfor de nye mål, der sættes. Sådan må det vel være, hvis ikke det hjul, vi kalder fremskridtet, skal bringes til standsning.

Vi kan i dag notere, at foreningen er repræsenteret i en række udvalg og nævn med direkte medindflydelse og medbestemmelse på en lang række områder, der alle har betydning for den daglige tjeneste i almindelighed, men også i meget høj grad for den enkelte kollega i særdeleshed. Jeg tænker her på samarbejdsudvalg - kontaktudvalg - lokalnævn - bedømmelsesudvalg samt et utal af arbejdsgrupper, der tid efter anden er i funktion for at klare et eller andet aktuelt problem - alt sammen med medlemmer af politiforeningen som aktører. Vi finder det i dag selvfølgelig, at vi er med, når vigtige beslutninger skal træffes. Sådan er det på landsplan, og sådan skal det være på det lokale plan. Alt dette giver - som nævnt - medindflydelse. Det giver også medansvar. Vi kan måske nok misunde vore forgængere, der sloges for noget så håndgribeligt som 8 timers arbejdsdag, en løn der kunne dække til mere end »gammelt brød« hos bageren, og en meningsfyldt tjeneste. De skabte den platform, hvorfra vi, i en betydelige mere forståelsens atmosfære, kan fortsætte virksomheden. Ikke som før, altid på barrikaderne - men ved diverse forhandlingsborde. En formand, en tilidsmand eller et bestyrelsesmedlem kunne vel af og til føle sig som en pantsat jødedreng, når et møde var afsluttet, og resultatet skulle gøres op. Med de mål vi i dag har nået, er der ingen tvivl om, at omstillingsprocessen er lykkedes, og medansvaret kan bæres af Århus politiforening. Jeg nævnte før, at vi kan bryste os af nogle opnåede resultater. Ja, vi glæder os stadig over 5-dages ugen, en fornødt (forholdsvis ny) tjenesteordning samt den nye såkaldte »frie patrulje«. Hermed være ikke sagt, at nu »cykler det der-ud-ad« af sig selv. Tværtimod - nye mål vil blive udstukket. Ikke mindst i de studiekredse, der efterhånden er blevet en tradition, og hvor alle, uanset »rang«, kan deltage og på lige fod give deres besyv med. Studiekredse og afslutningerne på disse, fælles med kolleger fra andre politiforeninger og kriminalpolitiforeninger, er et felt,

hvor mulighederne i de nye valgkredsforeninger, om de dyrkes rigtigt, kan give inspiration til det fortsatte arbejde.

Hvilke mål og hvilke visioner rører sig så, nu da 40-timers ugen er nået, 4 ugers ferien en realitet og, for at nævne én ting til, afgangsalderen er nedsat til 63 år? Hvad skal kasseres og hvad skal prøves? En aldersgrænse for nattjeneste, fix- og flex-tid, fuld ret for kvinder til ansættelse i politiet, forbedringer af materiel og udstyr osv. Det er svært at fantasere sig blot nogle få år frem i tiden....

Visse problemer trænger sig imidlertid ubønhørligt på. Problemer, vi bliver mindet om næsten hver dag, og som vi ikke kan lukke øjnene for. Næsten halvdelen af de kolleger, der i marts måned kan fejre politiforeningens 75 års dag, var også med, da foreningen rundede de 50 år. Hvilket korps man dengang havde! Unge mennesker, de fleste med omkring 10 års tjeneste på bagen. Det var dengang man begyndte at tale om »pukkel«. Man råbte i ørkenen. Resultatet har vi nu, om føje tid kulminerer afskedigelserne. Ikke desto mindre tales der af og til om reducere af politistyrken ved færre ansættelser. Det må da være gået op for offentligheden og de ansvarlige politikere, at det er en gal kurs. Det kan ikke understreges tit nok, at en meget stor og også erfaren gruppe politimænd er på vej ud ad døren - nemlig alle de, der blev ansat under krigen og lige siden har gjort turen med.

Først i løbet af halvtredserne, mindst 10 år for sent, har man forsøgt at føre en personalepolitik. En politik, der gang på gang er slået i stykker på grund af manglende fremtidsplanlægning, og som endeligt vil lide skibbrud, såfremt al snak om offentlige besparelser ikke får en fornuftig styring. Vel, vi skal ikke bestemme, hvor mange politifolk, der skal være i Danmark, men vi har lov at henlede opmærksomheden på de uheldige virkninger, der vil opstå, hvis man ikke lytter blot en lille smule til politiets ledelse og organisationer.

Vi har i de senere år fra forskellig side oplevet en besynderlig hetz mod alt offentligt ansat. På visse tidspunkter har man ligefrem haft det indtryk, at kunne blot de offentligt ansatte fyres, og deres job overgå til det private erhvervsliv, ville alt være såre godt. Det grimme dyr i åbenbaringen har været tjenestemanden. Og det var tjenestemanden over en bred front, for ingen har været så »modige« at udpege de grupper tjenestemænd, der skulle blive, og de grupper der skulle væk.

Det skal erkendes, at tjenestemanden har en vis tryghed i ansættelsen. Til gengæld forventer samfundet, at tjenestemanden udfører de pligter, der er pålagt ham, uden at strejke eller på anden måde aktionere. Der kan imidlertid

af og til trædes så hårdt, at han mukker. Men han skal passe på ikke at gå for vidt, for en tjenestemand er nemlig ikke så fast ansat, at han ikke kan fyres - og i så fald kan han ikke få job hos en post- eller politimester i nabo-kommunen.

Tjenestemandens »fordele« var der ingen, der regnede med op gennem 60-erne. Det hele gik jo i olie. Alle var lige, ingen grund til misundelse. Pludselig kom der grus i maskineriet og en prügelnabe skulle findes, nogle lunser kastes for ulvene. En af lunserne var dyrtidsreguleringen, hvor man i hast glemte, at den i sin tid blev indført, for at tjenestemanden ikke skulle komme uhjælpeligt lønmæssigt bagud i forhold det private arbejdsmarked med dets lønglidning. Næste luns er allerede kikket ud - knivene er hvæssede og i rette (politiske) stund ryger tjenestemandspensionen. Og da man er så godt i vanen, generer det såmænd heller ikke så meget, at pensionen har tjenestemanden selv betalt til og er blevet sat i løn efter.

Hvis, eller når det sker, vil tiden være inde til at tage hele tjenestemandssystemet op til overvejelse. Spørgsmålet må stilles, skal der herefter overhovedet være tjenestemænd? Hvis ikke, ja, så må samme rettigheder tillægges tjenestemænd, som er tillagt øvrige lønmodtagere. Jeg tænker her på lovlige fagretslige midler som varslede strejker - blokader - lønglidning osv. Hvis det ikke bliver tilfældet, så kan jeg ikke se, hvordan stat og kommune får kvalificerede ansøgere til ledige stillinger, inden for trafiksektor, toldvæsen, politi, sygehuse, undervisning og meget andet. Mon så ikke de kvalificerede vil søge et job eller lade sig uddanne i erhvervslivet til en højere løn og bedre arbejdstid? Samtidig slipper de også for at blive lagt for had af de mennesker, der skal nyde godt af det offentliges service. Der er megen sandhed i det, der tidligere er sagt fra tjenestemandsside, om at vi lever i ulvetider. Til dette kan føjes, at når ulvene hyler, er sammenhold et godt forsvar.

Samfundet har det politi, det fortjener. Jeg vil vove at påstå, at dansk politi ikke ligger under den norm, som forventes af et korps, der til daglig skal sikre ro og orden. Politiet færdes - trods udtalelser om det modsatte - på gader og veje og gør det hele døgnet. Det er et resultat, der er nået ved omlægning af patruljeform og rationalisering. Ældre menneskers frygt for at gå ud i de lidt sene aften-timer kan ikke være skabt af de faktiske forhold. Vi oplever et markant fald på en række områder inden for kriminaliteten.

Her skal dagspressen passe på, at den ikke svigter sin opgave. Det er ikke tilstrækkeligt nogle gange om året at referere færdsels- og kriminalstatistik og fortælle, at det

går pænt fremad. De store overskrifter bør benyttes lige så meget, når forbryderen fanges og dømmes, som når forbrydelsen begås. Pressen har vel også en pligt over for forbryderens offer. For tit ser vi, at forbryderens »hale« bindes op i alle ender og kanter. Han skal »sluses« retur til samfundet som en god borger - medens offeret kan sejle sin egen sø. Det er ikke al overlast, der kan erstattes med penge....

Jeg kan afslutte mit indlæg med at citere den daværende formand, Aage Mouritsen, i politiforeningens festskrift ved 50 års jubilæet i 1951:

»Når jeg i anledning af politiforeningens jubilæum skal fremsætte et ønske for korpsets medlemmer, skal det være dette, at Århus politi i løbet af få år har til huse i en ny og moderne politigård, hvor hele politiet samles, hvilket må være medvirkende til, at sammenhold og kammeratskab inden for politistyrken må blive det helt rigtige«. Ak-ja, i denne sag har man sandelig haft brug for de fromme ønsker; men nu har vi dog haft byggegrunden et helt år.

Århus politiforening ønskes tillykke med de 75 år - må vejen videre frem, som nu, blive præget af kollegialitetsfølelse og sammenhold til gavn for foreningens medlemmer i den daglige tjeneste!

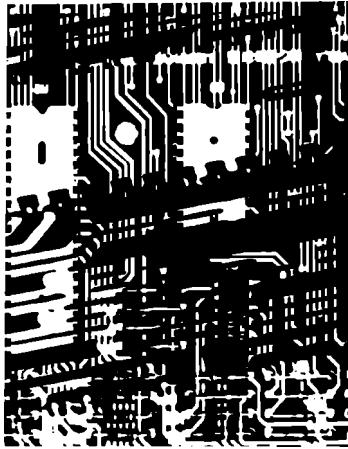
Århus politiforenings første bestyrelse (de små billeder) fra venstre:

Politibetjent
B. S. Rasmussen
formand
Politibetjent
J. Villumsen
Politibetjent
S. Nielsen Holm
Politibetjent
Chr. Rasmussen
Politibetjent
Jens Jensen

Århus politiforenings bestyrelse i jubilæumsåret; fra venstre Tom Bruun, Jan Andersen, Knud V. Hansen, Jørn Hansen, Knud E. Klavsén, Henning Laursen og Fl. Bay-Jensen.

Gengivet med tilladelse fra Observa og Morgenavisen Jyllands-Posten.

Undersøgelsen blev foretaget i december 1975, og teksten er den artikel, hvormed Jyllands-Posten kommenterede tallene. Et spørgsmål om fordelingen af politi på de varierende opgaver er udeladt.

Et massivt flertal i den danske befolkning ønsker politiet udvidet. Mere end to tredjedele af befolkningen går ind for, at den nuværende politistyrke forøges, mens kun en procent mener, at styrken er for stor, viser en undersøgelse, som Observa-instituttet har foretaget for Jyllands-Posten.

Mest udbredt er ønsket om mere patruljering. Tre ud af fire vil gerne se politipatruljer på gaderne oftere, mens to ud af tre ønsker mere mandskab sat ind på at opklare kriminelle sager og knap halvdelen ønsker skærpet trafikkontrol.

- Vi ville gerne have mere patruljering, siger rigspolitichef E. Heide-Jørgensen, i en kommentar til undersøgelsen. Stort set fra hele landet får vi ønsker om mere politi fra byråd og lokalråd. Men vi kan ikke opfylde ønskerne uden at tage politibetjentene fra et andet sted. Derfor kan vi kun stræbe efter at gøre alle lige utilfredse. Det er det næstbedste, når vi ikke kan gøre alle tilfredse.

— Der kan sagtens blive arbejde til mange flere politifolk, hvis vi får pengene til at udvide politistyrken. Vi vil gerne have så meget politi, som befolkningen ønsker.

Rigspolitichef Heide-Jørgensen har tidligere advaret om, at besparelserne på politiets budgetter vil betyde en reduktion af styrken.

Ønsket om mere politi er særlig udbredt i København og de mellemstore byer, hvor tre fjerdedele af indbyggerne mener, at der ikke er politi nok. Men også i landområderne og i de mindre byer er der klart flertal for ønsket om mere politi.

Observa-undersøgelsen viser også, at befolkningen har meget stor tillid til politiets arbejde. Kun en procent giver udtryk for, at de nærer mistillid til politiet, mens fire ud af dem enten siger, at de har overordentlig stor tillid eller blot tillid til politiet.

- Det er nok mere, end jeg havde turdet håbe på, siger rigspolitichefen. Men jeg har dog indtryk af, at befolkningen normalt ser positivt på politiet. Vi kan blive udsat for kritik i enkelttilfælde. Det er kun godt. Men generelt tror jeg ikke, at folk har noget at hænge mistilliden op på.

Kristeligt Folkepartis og Det konservative Folkepartis vælgere har den største tillid til politiet, fremgår det af meningsundersøgelsen. Den største mistillid findes hos Socialistisk Folkepartis vælgere, men selv i dette parti har et klart flertal af vælgerne tillid til politistyrken.

Tilliden til politiet stiger også med vælgerens alder, og samtidig stiger ønsket om, at politistyrken udvides.

Kommentar til tabellerne

Tabel 1:

Tabellen viser, at en majoritet på over 2/3 af den danske vælgerbefolkning er enige om, at den nuværende politistyrke er for lille. Knap 1/3 mener, at politistyrken er af

passende størrelse og kun 1 procent mener, at politistyrken er for stor.

Opdelingerne viser, at det især er de ældre, udsurgte fra Københavnsområdet og de mellemstore provinsbyer, der mener, at politistyrken er for lille.

Table 1.

Et repræsentativt udsnit på 1.332 personer på 20 år og derover besvarede den 8. december 1975 følgende spørgsmål: **Synes De, at den nuværende politistyrke er for stor, af passende størrelse eller for lille?**

Opdeling: Udsurgtes alder, bopæl og politisk tilhørsforhold ved OBSERVA's prøvevalg den 8. december 1975.

	For stor %	Af passende størrelse %	For lille %	I alt %
T o t a l	1	31	68	100
20-29 år	4	40	56	100
30-49 år	n	36	64	100
50-69 år	n	25	75	100
70 år og derover	1	18	81	100
København, Frederiksberg og Gentofte	2	23	75	100
Københavns omegnskommuner	1	35	64	100
Århus, Odense, Ålborg	2	37	61	100
Øvrige byer over 30.000 indbyggere	-	32	68	100
Byer 10-30.000 indbyggere	-	26	74	100
Byer 2-10.000 indbyggere	1	36	63	100
Øvrige områder	1	35	64	100
Socialdemokratiet	n	30	70	100
Radikale Venstre	-	39	61	100
Konservative Folkeparti	1	28	71	100
Socialistisk Folkeparti	4	33	63	100
Kristeligt Folkeparti	2	15	83	100
Venstre	-	32	68	100
Fremskridtspartiet	2	34	64	100

Redaktør **Arnold Bundegaard**. Af fynsk oprindelse, men medarbejder ved Aarhus Stiftstidende siden 1935. Har skrevet »De første indtryk i livet er de blivende. Min fødsel var en verdensbegivenhed, i hvert fald for min mor. Den søndag morgen i et fredeligt år, før første verdenskrig, da jeg blev født, stod FDF's orkester nede i gården og blæste Alte Kameraden. Jeg er overbevist om, at musik kan lette for mangt og meget, og jeg véd, at et første klasses hornorkester og et ordentligt trompetskrald er en god jordemoder«.

Politiet bed mig i armen

Af redaktør **Arnold Bundegaard**

Jeg har altid haft et godt forhold til politistyrken i Århus, selv om et medlem af den engang bed mig i armen. Det var en hest.

Alligevel hænger mit hjerte ved politihestene. Der er aldrig en, som har beordret mig til at passere gaden, noteret mig for at parkere ulovligt eller givet mig en bøde for at cykle uden lygte. På den anden side har jeg aldrig forsøgt at give en overbetjent et stykke sukker.

Jeg har ikke haft noget fængslende forhold til de tobenede af politistyrken, men den 23. marts 1949 skrev jeg i Aarhus Stiftstidende om hestene:

»Fra i morgen vil århusianerne ikke mere kunne se en politibetjent til hest. Fra i morgen vil politiets beredne afdeling ikke mere sætte det festlige præg på en kongemodtagelse. Fra i morgen har sædelighedsforbrydere og lysesky personer til dels frit spil i Århus-skovene og langs byens strandbredder. Mandag morgen sendes politiets nye, dygtige og højtskolede heste til København. Ministeriets Forvaltningskommission har ment, at de 40.000 kroner, det koster at holde beredent politi i landets næststørste by, kan spares. Et beløb, som er betydeligt mindre end det, staten har betalt for justitsministerens nye amerikanske bil«.

Det var barske ord i marts, for det var med sorg, århusianerne gav afkald på sine beredne betjente. Hestene gik til Københavns politi, som ikke blev reduceret. Man beholdt to eller tre, og resten blev sendt til slagtning.

Politirytternes opgaver har været mangfoldige. De har reguleret færdslen ved store sports-arrangementer på stadion. De har ledet optog, og de har sammen med politibetjente til fods splittet optøjer under demonstrationer. En hest har klaret, hvad der skulle fire fodfolk til, når det gjaldt store afspærringer. De har medvirket til eftersøgninger i skovene, og de har hjulpet småbørn hjem til mor, når de blev væk under anemoneplukning.

Og engang har det ridende politi i Århus frelst menneskeliv. Efter Mindeparkens indvielse drog et fakkeltog gennem byen og kastede faklerne i bål på havnepladsen. Afspærringerne brød sammen, og brandvæsenet, som skulle slukke ilden, blev klemt ud af menneskemængden. Tilskuerne var i fare for at blive presset ind i det vældige bål. Overbetjent V. Knudsen og hans ryttere red gennem ilden og drev folk tilbage. Det er ikke uden grund, at en politihest er blevet kaldt en bevægelig helle.

Når jeg fremhæver dette i anledning af jubilæet er årsagen den, at jeg som avisens beredne medarbejder var deltager i afskeden med Århus politis heste - til hest. Afskeden foregik stiltfærdigt. Med politikommissær F. Simonsen som forridder sagde politiets beredne afdeling »farvel« ved en samlet ridning gennem byen til Friheden.

Forlanger rytteren af en polithest, at den skal klatre op ad en mur, så gør den det ikke. Men den prøver på det.

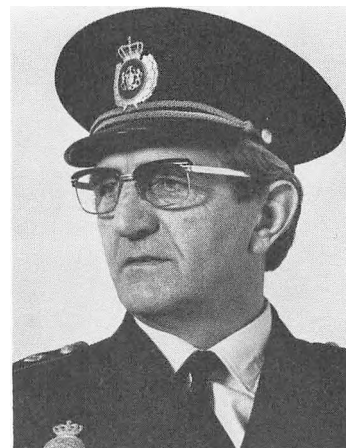

Det var en fornøjelse at ride en politihest. Den er en mere sikker befordring end en bil. Bilen kan køre i grøften. Det gør en politihest ikke, medmindre man ønsker det. Man kan kaste en buket blomster i hovedet på den eller fyre et pistolskud af i øret. Det rører ikke hesten. Men forsøg at gøre det med bare et medlem af færdselspolitiet. Man kan anbringe hesten mellem en flok børnehavebørn, og den vil ikke røre sig af pletten. Forlanger rytteren af sin hest, at den skal klatre op ad en mur, så gør den det ikke. Men den prøver på det.

Klokken 17 var afskedspatruljen tilbage i Mejlgade. Intet usædvanligt var hændt på sidste ridetur. Men dagen endte usædvanligt for hestene. Der var adskillige gulerødder i krybben, og der var flere venlige ord i spiltovet end der plejede at være. Det tog lang tid før sidste mand var ude af stalden.

En tåget og våd novemberaften stod jeg i afgangshallen i Harwich og ventede på færgen til Esbjerg. En jysk hestehandler og jeg havde været til auktion i Newmarket. De indkøbte heste var sendt af sted over Hook van Holland, og nu var vi kun interesseret i at komme væk fra det våde England. Ved paskontrollen stod en næsten to meter høj kvindelig britisk Bobby med ryggen til. Hestehandleren gik hen mod hende, svang sin håndtaske i luften og ramte hende bag med et klask. Jeg retirerede skrækslagen ud gennem indgangen, hvorfra jeg undrende så, at den kvindelige engelske politibetjent faldt hestehandleren om halss: »Edvin, er det virkelig dig!«.

På båden fik jeg forklaringen. Den store kvindelige politibetjent i Harwich var en god veninde af hestehandleren. De havde snakket hest mange gange, når han på tidligere rejser havde ventet på færgen i Harwich. Hendes store sorg var, at hun aldrig var blevet politibetjent til hest. Bare fordi hun var en pige.

Politiassistent Aage Flugt. Ansat i politiet 12. december 1940, udnævnt til politiassistent 1968, siden d.å. leder af tjenestehundeafdelingen. Han blev den 6. april 1951 indvalgt i bestyrelsen for Århus politiforening, hvor han har virket som sekretær, kasserer og - fra 1957 til 1969 - som formand. I samme periode var han hovedbestyrelsesmedlem i Dansk politiforbund.

Et kvart århundrede i Århus politi

Af Aage Flugt

Efter anmodning fra Arhus politiforening har jeg påtaget mig det ærefulde hverv at udarbejde en historisk oversigt for perioden 1951 til 1976 - det tredje kvarte århundrede af foreningens historie.

Jeg var til fulde klar over, at det ville blive et meget stort arbejde, men samtidig en interessant opgave. - Man troede måske, at jeg kunne klare det meste efter hukommelsen, men så let er det altså ikke gået.

Oplysningerne har jeg hentet fra Arhus politiforenings forhandlingsbøger gennem 25 år og så til dels pr. hukommelse efter læsningen af disse bøger.

Alene gennemlæsningen af forhandlingsbøger - ca. 1000 håndskrevne sider (mere eller mindre tydelige) og ca. 2000 maskinskrevne sider, har været et meget stort arbejde, men til gengæld meget interessant at opleve såvel problemerne som glæderne endnu en gang.

Slutningen af fyrrerne og begyndelsen af halvtredserne havde endnu krigens og besættelsestidens efterdønninger i sig. - Landet var - som andre - fattigt. Alle var mere eller mindre luvslidte, men luften var blevet rensset. - Desværre havde det også været nødvendigt at rense ud blandt politikorpsets medlemmer, men der kunne igen tales frit. Vel netop derfor opstod der ret stor utilfredshed med mange forhold - også blandt Arhus politiforenings medlemmer.

Ved udgangen af 1947 havde man taget afsked med de kolleger, der i nogle år som reservebetjente havde gjort tjeneste, men som ikke havde opnået fast ansættelse. - Man måtte altså, hvor uheldigt det end var, finde en skæringsdato et eller andet sted. Det betød, at de, der var ansat efter denne dato, måtte finde sig i afskedigelse, hvilket skete med 3 måneders varsel. De, der ønskede det - og det gjorde de fleste - kunne forlade korpset straks og få udbetalt 3 måneders løn. Skæringsdatoen blev den 15. april 1944. Jeg skal ikke kunne sige, om det var en retfærdig løsning. Måske havde det været bedre og mere retfærdigt, at alle reservebetjente havde fået lov at søge stillingerne på lige fod? Jeg skal ikke holde dom over dette forhold, men mange havde den her nævnte opfattelse af tingene. Det viste sig da også, at en del, som klarede frisag i første omgang, alligevel ikke senere kunne klare kravene og måtte afskediges.

Selv om ca. 500 mand blev afskediget, var politistyrken alligevel overnormeret. I en årrække skulle ledige stillinger ikke besættes for derved at aftrappe styrken til det aftalte normativ. Først i 1951 - altså efter 7 års forløb - kunne der finde ansættelse sted i ledige stillinger. Igen kom der nyt blod og unge mennesker ind i politiet. Disse 7 år uden ansættelse af nye politifolk er vel aldersmæssigt næsten udjævnet, men alligevel var der tale om en meget uheldig personalepolitik fra statens side. Ganske enkelte

var blevet ansat i 1945 og 1946, enkelte i 1950, men de var undtagelser.

Af beretningen på generalforsamlingen den 6. april 1951 - den dag jeg blev indvalgt i Arhus politiforenings bestyrelse - fremgår, at de store spørgsmål var tjenesteordningsudvalget, herunder ude- og indetid, politiets øverste ledelse, uniformsspørgsmål, civilpolitiets udmeldelse af Dansk politiforbund, og selve lønspørgsmålet, hvor jeg i min oversigt ikke vil gå i enkeltheder, var helt naturligt aktuelt på næsten alle faglige møder. Dansk politiforbund vil formentlig - i anledning af 75 års jubilæet næste år - komme med en udtømmende og helt korrekt belysning af politiets lønninger gennem de mange år.

Jeg vil i det følgende søge at dele spørgsmålene op i emner - helt let bliver denne opdeling måske ikke, da de mange spørgsmål griber ind i hinanden, men et forsøg vil jeg dog gøre.

Blandt alle organisationer spiller arbejds- og fritids- en overordentlig stor rolle, og helt naturligt indtager disse spørgsmål en central plads i Arhus politiforenings daglige arbejde og virke.

De helt store spørgsmål som løn og tjenestetid behandles, forhandles og vedtages af Dansk politiforbunds kompetente forsamling, men også disse spørgsmål spiller ind i en lokal politiforenings daglige virke, omend på en anden måde.

Lokalforeningen skal orientere, informere, drøfte og diskutere disse spørgsmål, og ud fra en drøftelse af disse forhold søge at danne sig et indtryk af medlemmernes mening om tingene og derefter videregive medlemmernes mening til Dansk politiforbunds hovedbestyrelse og således bidrage med en påvirkning i den retning, man mener tjener helheden bedst.

Tjeneste- & fritid har altid spillet en stor rolle i Arhus politiforenings historie. Bestyrelsen har - lige fra foreningens start for 75 år siden og op til i dag - søgt at medvirke ved tilrettelæggelse af tjeneste og fritid på en sådan måde, at tjenesten - alle forhold taget i betragtning - blev mest retfærdig fordelt, og fritiden tilrettelagt således, at alle kunne udnytte den bedst muligt.

Et altdominerende spørgsmål ved gennemlæsning af forhandlingsbøgerne er tilrettelæggelse af tjeneste og fritid. Allerede i 1951 - da man havde vagt ved ammunitionsskibene på Arhus havn - blev der ført mange og lange forhandlinger vedrørende personalets underbringelse i indetiden. Personalet skulle være i nærheden af posterne, og dette kunne kun finde sted i en kælder i et firma lige i nærheden af ammunitionsskibet. I tilfælde af uheld under løsningen var dette personale fanget som rotter i fælder.

Spørgsmålet blev dog - efter at have været forelagt både justits- og forsvarsminister med hensyn til pligten til bevogtning af nævnte skib - løst, idet staten købte en nedlagt militærbarak for indretning til vagtstue.

Et spørgsmål som afspadsering af overarbejde i forbindelse med en stor eftersøgning kunne ikke effektueres eller godtgøres. Dog kunne nogen afspadsering efter den lokale ledelses skøn finde sted, men også her måtte der forhandles længe for at løse spørgsmålet.

2 ugers ferie inden for skoleferien søgtes gennemført, men var også et svært spørgsmål at få løst.

I 1954 skulle politiet overtage køreprøverne. Dette voldte naturligt såvel personale- som tjenesteproblemer på lands- som på lokalplan. Efter rigspolitichefens bestemmelse skulle pladserne besættes som turnusstillinger på højst 5-7 år.

Turnusstillingerne i såvel civil- som kriminalpolitiet - ja så galt inden for ordenspolitiets eget område - færdselsafdelingen - har gennem årene været et stort problem som følge af personale mangelen. Ja, det har til tider været således, at man, selv om man erkendte det berettigede i turnusstillingerne af hensyn til uddannelsen - dog i eller over en periode - måtte sige nej til denne uddannelse.

Ved oprettelsen af »pendulpatruljerne« i begyndelsen af 1957 blev ingen patrulje »stationeret« i Århus, idet »man ikke ønskede disse patruljer her«. Vel nok et noget ensidigt synspunkt, som man i dag stærkt kan beklage, uden at jeg dog skal kritisere disse patruljers effektivitet på deres nuværende stationering. Århus kunne på daværende tidspunkt formentlig nemt have fået en patrulje placeret her - i lighed med Ålborg og Odense - men politiforeningen kunne ikke komme igennem med sine synspunkter.

Der var i mange år en berettiget utilfredshed blandt personalet på vagtholdene, ud fra den opfattelse, at alle fik lige meget i løn, men langt fra havde lige arbejde, og der blev ihærdigt søgt en mere retfærdig løsning på dette problem.

Længe havde man givet udtryk for, at spørgsmålet om et særligt patruljetillæg ikke måtte tabes af syne, og da forbundsformanden var til stede på Århus politiforenings generalforsamling i april 1960 for at redegøre blandt andet for lønningsloven af 1958, var der blandt foreningens medlemmer stor utilfredshed med, at det ikke var lykkedes at få en særlig betaling for den skiftende tjeneste.

En langvarig diskussion og forhandling omhandlede en ændring af tjenesten i »udrykningsugen« og i færdselsafdelingen. Begge spørgsmål optog megen tid, uden at man tilsyneladende kom videre. Omsider blev 6-holds ordningen ført ud i livet den 1. oktober 1962. Helt ro omkring

den skiftende tjeneste fik vi formentlig først i 1969, da betalingen for de særlige ydelser delvis blev taget ud af polititillægget. Spørgsmålet vedrørende færdselsafdelingen er vel endeligt løst tilfredsstillende de seneste år. Tjenesteordningen fra 1962 holdt helt til februar 1974, da man af hensyn til blandt andet overflytninger fra det ene hold til det andet under det gamle 6-holds system - grundet personale mangel på vagtholdene - ændrede ordningen til et 4-holds system.

0-0-0-centralen var et nyt arbejdsområde, der i 1965 skulle indpasses i Århus politi's tjenestepåtegninger og tjenesteordninger, og først efter mange, lange og for den sags skyld drøje forhandlinger lykkedes det at finde en fornuftig løsning vedrørende dette nye arbejdsområde, der i dag helt naturligt er henlagt under vagthavende politiassistenter. Placering af syge kolleger blandt andet fra besættelsestiden og navnlig efter ophold i de tyske koncentrationslejre voldte mange vanskeligheder, og der er udfoldet store bestræbelser på at løse dette problem, som vel aldrig blev løst tilfredsstillende for alle. De direkte implicerede fandt vel, at der ikke blev ydet dem skånetjeneste på helt tilfredsstillende måde. Og mange mente måske, at vore syge og ikke helt mobile kolleger optog alt for mange gode pladser med udelukkende dagtjeneste. Dette spørgsmål har voldt bestyrelsen mange kvaler. Bitre bebrejdelser og ikke alt for venlige ord er tilgået bestyrelsen i den anledning. Men også sådanne problemer hører med til en organisations daglige virke, og den må affinde sig med mere eller mindre uretfærdige beskyldninger fra den ene eller anden part.

Også aldersproblemet har været et stort spørgsmål, og dettes løsning var i mange år kædet sammen med ovenfor beskrevne spørgsmål.

Aldersproblemerne såvel inden for Århus politi som på landsplan vil ikke kunne løses lige på en studs.

Rigspolitichefens personalekontor har udarbejdet en statistik, hvoraf fremgår, at afgang fra Århus i årene 1974 til 1985 er anslået til 196 mand. Den »normale« tilgang i samme periode skulle være 71 - et noget skævt forhold, som man i de kommende år må søge rettet op med en vis »overnormering« - om dette lykkes kan kun tiden vise.

Ved distriktpolitiordningens gennemførelse i 1972 - en ordning som mange måske ikke rigtig troede på - blev formentlig løst mange problemer for vore ældre kolleger, således at disse kolleger har fået en rimelig og meningsfyldt tjenesteordning, der samtidig er en betydelig aflastning for kollegerne i den skiftende tjeneste. Ordningens gennemførelse medførte - beklageligvis vil nogle måske mene - nedlæggelse af først havnevagt og senere bane-gårdsvagten.

Parkering forbudt

GRØN

Arbejdstidsnedsættelse og forlænget ferieordning har også skullet indregnes i tjenesteordningen. Disse sociale go-der er ikke fulgt op af personaleforøgelse lige med det samme, så det har ikke altid været let rent administrativt at få denne yderligere fritid indpasset i tjenesteordningen. I flere år blev der da også ydet pengevederlag for ikke effektueret arbejdstidsnedsættelse. Selv om mange kolleger måske nok var tilfredse med denne »kontante« form for arbejdstidsnedsættelse, var det jo ikke lige dette, man havde tilsigtet ved dette sociale gode.

Den yderligere nedsættelse af tjenestetiden på 2. og 3. skift i 1973 og den senere arbejdstidsnedsættelse i 1974 har da også voldt store vanskeligheder at få indpasset i tjenesteplanerne, når det daglige arbejde skulle passes som hidtil, men også disse problemer er blevet klareret ad forhandlingens vej.

Det kan da nævnes, at alene arbejdstidsnedsættelsen med 1 3/4 time pr. 1. december 1974 for politiets ca. 8.500 ansatte svarer til ca. 350 nyansættelser, så også sociale go-der er penge, endda mange penge.

En »mærkesag« for Århus politiforening er vel nok lokale forholdene. Det er næsten ubegribeligt, at problemet med at skaffe personalet rimelige og tålelige arbejdsforhold og byens borgere en centralt beliggende politigård med alt politi samlet på eet sted, har stået på i så mange år.

Tidligere polimester Hoeck arbejdede i hele sin embedstid på at løse dette spørgsmål, men har måtte lade det gå videre til sin efterfølger, politimester Ib Trolle, som formentlig må lade sagen gå videre til en ny politimester. Selv om det nu tilsyneladende er kommet til enighed mellem Århus byråd og de bevillende myndigheder om placering af en kommende politigård i Århus, vil en endelig opførelse ikke finde sted de første 5-6 år.

Jeg fristes til at benytte tidligere borgmester og justitsminister Unmack Larsens ord fra Århus politiforenings jubilæumsskrift til 50 års jubilæet - altså for 25 år siden. Borgmesterens skrev da: »Lad os snart, højtærede justitsminister, få vor egen politigård; de nuværende forhold er virkelig for sølle for en by på Århus' størrelse«. På generalforsamlingen i 1952 blev det pålagt bestyrelsen at drage omsorg for at være til stede ved arkitektens årlige besøg og sørge for at få indflydelse på afhjælpning af de værste ulemper.

Inventaret var ligeledes i en forfærdelig forfatning - det meste var efterladenskaber fra tyskertiden på Århus politistation. Inventaret burde straks være kasseret, da politiet efter krigen optog tjenesten, men meget af det har været benyttet til hen sidst i 60'erne.

Igennem årene har der været flyttet rundt med omtrent alle afdelinger i forskellige lokaler. At skaffe flere m² inden for de bestående mure var trods alt ikke muligt.

Alle ved politiet ansatte havde stort set for dårlige lokale forhold, men ordenspolitiets personale og dermed Århus politiforenings medlemmer, må vist siges at have været stedbørn i denne sammenhæng. Dette skyldes vel nok, at man var af den opfattelse, at ordenspolitiet skulle have til huse på selve politistationen - den gamle klassiske bygning ved Århus Domkirke. Smuk og velbevaret udvendig, men indvendig komplet uegnet til det anvendte formål. Mange af de benyttede rum må vel nærmest betegnes som »slum«.

Enhver virksomhed - blot ikke staten - skal stille parkeringspladser til rådighed for såvel kunder, besøgende som virksomhedens personale. Heller ikke dette krav kunne opfyldes på en blot nogenlunde rimelig måde for Århus politi's vedkommende. Bestyrelsen for Århus politiforening tog i 1953 sagen op over for ledelsen vedrørende leje af parkeringsplads for nævnte behov. Spørgsmålet blev afvist som helt umuligt at komme igennem med. Igen i 1966/67 rejstes spørgsmålet om leje af egnet, anvist areal til nævnte formål. Ved at følge sagen helt op i ministerierne og på politisk plan lykkedes det endelig i oktober 1968 at komme igennem med et lejemål, og med ændringer har lejemål fundet sted siden.

Det seneste vedrører den anviste grund til opførelse af ny politigård.

Oplysningsvirksomhed - tillidsmandsordning - uddannelse - samarbejdsudvalg - lokalnævn - er alle spørgsmål, som har optaget Århus politiforening.

Oplysningsvirksomhed/studiekreds har ikke altid kunnet gennemføres med succes. På generalforsamlingen i 1951 blev det meddelt, at man ikke kunne gennemføre en studiekreds, fordi kun 3 deltagere havde meldt sig.

Så galt har det heldigvis ikke altid været; men generelt kan siges, at forskellige studiekreds/oplysningsarrangementer har været for ringe besøgt. Også dette er vel noget en foreningsledelse må affinde sig med.

De sidste 5 år har der været ført en meget aktiv linie vedrørende tillidsmandskurser og oplysningsvirksomhed, også på forbundsplan - men vel særligt på lokalt plan set i forhold til tidligere tider.

Såvel den forbedrede foreningsøkonomi som den noget bedre personlige økonomi hos foreningens medlemmer spiller vel her en rolle. Den særdeles aktive linje - som jeg synes at have konstateret i Århus politiforening - viser, at en glædelig tendens til det bedre er at spore i organisationsarbejdet.

I oktober 1969 blev spørgsmålet om samarbejdsudvalg drøftet på et fællesmøde mellem Dansk politiforbund og Dansk kriminalpolitiforening, men først i løbet af 1972 blev samarbejdsudvalgene iværksat, såvel centralt ved

rigspolitichefembedet og i justitsministeriet, som lokalt i politikredsene.

Formen og indholdet i loven om samarbejdsudvalg havde da allerede i nogle år været praktiseret i Århus. I de eksisterende samarbejdsudvalg foregår der i dag et godt og gnidningsløst arbejde med løsning af næsten alle problemer.

Dette samarbejde har ikke altid været let - og kan eller skal måske heller ikke være det mellem to interesseparter. Også på det private arbejdsmarked er der tilsyneladende stor uenighed om mange spørgsmål.

Lokalnævnenes indførelse i 1973 var imødeset med meget stor interesse fra politiorganisationernes side. Deres senere virke har - selv om de kun har fungeret forholdsvis kort tid - vist, at indførelse af en auditorordning med deraf følgende stor medarbejderstab ville have været at skyde gråspurve med kanoner. Poliitiorganisationernes stilling dengang viste sig at være rigtig. Disse lokalnævne fungerer på en fornuftig og fortrinlig måde - er et godt led mellem politi og borger.

Tillidsmandsordningen kom ind i nogenlunde faste rammer. Også her viste det sig, at der, hvor problemerne er størst, finder man også først sammen om en fornuftig løsning. Allerede i 1957 havde man en tillidsmandsordning på vagtholdene. Andre afdelinger fulgte senere efter til glæde og gavn for alle parter.

Der har nogle gange - også i denne 25-års oversigtsperiode - været nævnt kriser mellem Århus politiforenings bestyrelse og grupper af medlemmerne af den ene eller den anden art. Disse tillidskriser er ikke »kørt op i en spids«. Man har kunnet tale sig til rette om problemerne. Det viser sig da også, at der på generalforsamlinger aldrig er foregået pludselige og revolutionerende udskiftninger i bestyrelsen.

Så sent som i begyndelsen af 70'erne blev der rettet kritik mod bestyrelsen for manglende kommunikation forskellige parter imellem. Af forhandlingsbøgerne for 1970 fremgår, at der blev afholdt 36 møder og 3 generalforsamlinger. I 1971 32 møder og 3 generalforsamlinger.

Disse møder, såvel med ledelsen som med alle interessegrupper inden for Århus politiforenings medlemskreds, tyder ikke på manglende kommunikation - tværtimod.

Uddannelsen på Politiskolen har Århus politiforening fulgt med levende interesse. Nødvendigheden af en stadig ajourføring af undervisningen og undervisningsmateriellet, men også bistand til den enkelte kollega, som på et eller andet tidspunkt gennemgik eller deltog i et kursus og måske ikke lige netop kunne se rimeligheden i de krav, der blev stillet fra skolens side, var drivkraften.

Også inden for dette område skulle der føres debat om betimeligheden af de stillede krav.

Uniformer - udrustning - er vist ikke i dag store emner for Århus politiforening. I 50'erne var der megen utilfredshed med de uniformsgenstande, som blev leveret fra fængselsvæsenet. Det var da også en uheldig ordning, at f.eks. indsatte skulle sy benklæder til politifolk. Der kunne fortælles mange små episoder om »hævnafter« eller »gengældelsesaktioner« mod politiet fra de indsatte »skræddere«.

Mange gode og hensigtsmæssige uniformsgenstande er i løbet af årene kommet til. Det er en udvikling, som stadig skal føres a jour under hensyn til den almindelige mode. Som jeg omtalte i indledningen vil jeg ikke generelt komme ind på lønsspørgsmål; men man kan ikke skrive en historisk oversigt for Århus politiforening uden at berøre dette spørgsmål.

Først i 50'erne havde vi mange sager vedrørende kollegernes økonomiske forhold. Mange havde tilbageholdelse i lønnen for skyldig skat, og rigspolitichefen udtalte, at der skulle ske en mærkbar bedring, ellers ville der blive rejst tjenestemandssag mod de pågældende.

Der blev satset meget på lønningsloven af 1958, men der var stor utilfredshed med, at man ikke ved denne lov opnåede ligeløn med kriminalpolitiet. Dog - stort set var der vel tilfredshed, og det gav jo faktisk penge til alle.

Sidst i 1961 blev tjenestetidsreglementet endelig færdigt med tilbagevirkende kraft fra 1. april 1961. Betalingen for ikke effektueret arbejdstidsnedsættelse kunne forventes udbetalt før jul for april og juli kvartaler - dette overskyggede nok problemerne med at administrere reglementet, for pengene var meget, meget velkomne blandt foreningens medlemmer.

Dette tjenestetidsreglement - som ingen drømmer om at undvære i dag - var jo dog »et stykke dokument«, hvoroftefor vor daglige tilværelse skulle og skal tilrettelægges fremover. I reglementet er opregnet pligter og rettigheder for den enkelte politimand, og selv om vi ikke skal stå med reglementet i hånden for at se, om tjenesten er tilrettelagt efter reglementet, er det alligevel således, at vi kan se under hvilke betingelser, vi skal udføre vort daglige arbejde.

I 1962 blev feriepengeordningen også til tjenestemænd godkendt af folketinget. Feriepengene skulle udbetales med 1 procent af den normerede løn. Den 1. marts 1966 blev denne procent forhøjet til 1 1/2.

I 1969 fik vi så en ny lønningslov. Igen kom vi et skridt videre på vejen i retning af lige løn for lige arbejde. I denne lov fik vi de særlige ydelser ud af polititillægget, hvad mange vist hilste med tilfredshed, især blandt kollegerne med den skiftende tjeneste.

Mange andre ting kunne skrives og siges om dette emne, men lad det blive op til vort forbund at komme med en udtømmende redegørelse til forbundets 75-års jubilæum.

Gennem de senere år er det blevet mode at strukturere - også inden for politiet er gennemført nye strukturer. Den største ændring er vel nok reguleringen af politikredsgrænserne pr. 1. april 1973. Forud for denne sammen- og nedlægning af politikredsgrænser var gået et meget stort arbejde, og alt blev vel ikke ordnet helt tilfredsstillende og praktisk.

Også inden for Århus politi medførte nyordningen store ændringer, men såvel ledelsen for Århus politi som bestyrelsen for Århus politiforening havde været forudseende. Man havde længe før den endelige sammenlægning haft mange drøftelser og forhandlinger vedrørende muligheden for en fremtidig ordning. I god tid forinden var man - i forståelse med kollegerne og ledelsen i såvel Hasle herred som Odder politikreds (Viby) - så småt begyndt at »indkøre« en eventuel fremtidig ordning. Overgangsvanskelighederne blev meget lettere overstået på denne måde. Selvfølgelig var der begyndervanskeligheder, måske nok mere af menneskelig art - omstillingen til noget nyt - en helt naturlig reaktion.

Også inden for Århus politimesterembede er der blevet struktureret og/eller rationaliseret, hvorom der forud var gjort mange bemærkninger fra rigspolitichefembedet i den derom udgivne analyserapport. Mange tjenstlige forhold blev ændret eller skulle ændres, men også her gælder det vist, at ledelse og Århus politiforening i forening har fundet en fornuftig løsning på mange spørgsmål. Såvel Dansk politiforbund som Århus politiforening har måttet ændre deres strukturer i henhold til de nye politikredsgrænser.

Dansk politiforbund var vel nok kommet lidt for tidligt i gang med forslag til ny struktur. Et forslag blev da også som formentlig ventet forkastet på ombudsrådet i 1969. Mange lokalforeninger og også Århus politiforening måtte ændre deres love efter nyordningen. Århus politiforening fik en udvidelse af bestyrelsen til 7 mand under henvisning til den noget større medlemskreds.

Nyordningen medførte blandt andet også oprettelse af valgkredsforeningerne under henvisning til naturlige, geografiske områder, som blandt andet skulle være fælles om eet eller flere hovedbestyrelsesmedlemmer. Disse valgkredsforeninger kunne også bedre tilrettelægges og lade afholde større studiekredse med fælles afslutninger for politiforeningernes medlemmer over et par dage på en eller anden kursus ejendom. Disse har - med meget stor dygtighed - været tilrettelagt af midtjyllands valgkredsforening for de over 700 medlemmer. Denne valgkredsforening består foruden af Århus politiforening af Herning - Odder - Skanderborg - Randers - Ringkøbing Amts - Silkeborg - Skive og Viborg politiforeninger.

Marketenderiet har gennem alle disse 25 år gentagne gange givet anledning til store drøftelser i Århus politiforening. Allerede kort efter 50-års jubilæet begyndte mange klager og anker - fuldt berettigede - over de meget dårlige lokale forhold, hvorunder vor marketenderske skulle betjene marketenderiets kunder.

I 1955 blev marketenderiet flyttet til stueetagen i politistationens vestgavl - en virkelig og længe tiltrængt forbedring.

På grund af stadig pladsmangel - blandt andet til »skrive- og afhøringsrum« (her burde have stået kontorer, men det blev kun til »rum«) blev marketenderiet endnu engang flyttet. Denne gang til marketenderiets nuværende placering, nemlig i det gamle rådhus' tidligere byrådsal, så noget fornemmere kan vel egentlig ikke forlanges.

Under de givne omstændigheder har vi her et smukt og hyggeligt marketenderi. Om det så er praktisk og hensigtsmæssigt er noget andet, men marketenderiet bliver formentlig, hvor det er, til en ny politigård er bygget. Meget kunne siges og skrives om marketenderiet, der drives på kooperativ basis, og hvor økonomien alle år har været anstrengt.

Marketenderiet har vist været til debat på alle de generalforsamlinger, der er afholdt i Århus politiforening. Altid har der været debat om økonomien. Så sent som på generalforsamlingen i april 1974 måtte Århus politiforening træde til med et temmeligt stort lån for at klare dagen og vejen - akkurat som ved marketenderiets start som kooperativ forretning for 20 år siden.

Den store spredning af politipersonalet i mange bygninger rundt i byen medfører betydelige vanskeligheder og stram økonomi, så også i dette tilfælde må Århus politiforenings medlemmer undgælde for den yderst slet tilrettelagte planlægning med hensyn til opførelsen af den nye politigård.

Det nuværende marketenderi udfylder vel sin mission under de givne forhold og rammer, og betjener personalet på politistationen i rimeligt omfang til rimelige priser. Århus politiforening har på forskellige måder været engageret i udsmykning i beskedent omfang af forskellige lokaler på Århus politistation.

Sammen med politimesterembedet, kriminalpolitiforeningen, Buchenwaldklubben og Århus politiforening blev der i politistationens forhal opsat et relief for grev Folke Bernadotte i taknemmelig erindring om dennes indsats under besættelsen.

Politiforeningen har endvidere for egne midler købt malerier til ophængning blandt andet i marketenderiet, ligesom der er skænket malerier og litografier fra Dansk politiforbunds kunsthøj til udsmykning af opholdsstuer.

På politiforeningens stiftelsesdag den 31. marts 1958 blev indviet en ny fane til Århus politiforening, og i 1959 opsattes nye faneskabe i politistationens forhal til forsvarelig opbevaring af politiforeningens nye og gamle fane, samt endvidere til Århus politiorkesters og politiets idrætsforenings faner - alt for Århus politiforenings egne midler.

Festligheder - ja, disse har der været mange af gennem disse 25 år inden for Århus politiforening, men kun nogle ganske få skal nævnes.

Politiforeningens 60-års fødselsdag blev fejret med reception, hvor foreningen blandt andet modtog en ÆRESSTAV fra en slægtning til een af politiforeningens stiftere: B. S. Rasmussen. Denne æresstav var i sin tid blevet tildelt ham af Århus politiforening som en hyldelse og anerkendelse for hans indsats for foreningen. Nu syntes familien, at staven skulle tilbage til Århus politiforening for uddeling til en politimand - pensioneret eller aktiv - som på een eller anden måde havde gjort sig særlig fortjent til denne udmærkelse.

Denne æresstav med sølvplade og inskription blev af Århus politiforening tildelt en pensioneret politimand med nævnte kvalifikationer - valget var ikke vanskeligt! Det blev Århus politiforenings og Dansk politiforbunds æresmedlem Mads Søndergaard. Ved Mads Søndergaards død blev staven atter tilbageleveret Århus politiforening. Siden har æresstaven kun haft een ejer, den tidligere formand Lund Christensen, og den er nu atter i foreningens varetægt.

Det må være helt naturligt at nævne politiforeningens kommende 75-års jubilæum. Tilrettelæggelse af denne festlighed har i tiden langt forud for jubilæet lagt beslag på mange arbejdstimer for Århus politiforenings bestyrelse.

Jeg synes også her bør nævnes den gode skik, som bestyrelsen for Århus politiforening har indført ved såvel modtagelse af nye kolleger som ved afsked med kolleger.

Pensionistsammenkomsten ved juletid fortjener også omtale. Her har gamle kolleger lejlighed til at mødes og drøfte gamle minder.

Alle gode traditioner, der bør bevares.

Det må være helt naturligt i denne forbindelse at nævne samarbejdet med Dansk politiforbund. Da formanden for Århus politiforening sædvanemæssigt har været valgt til hovedbestyrelsesmedlem og nu gennem de senere år til lige som forhandlingsudvalgsmedlem, har der helt naturligt været et godt og loyalt samarbejde. Man har måske ikke altid været enige i synspunkterne, men var det ved at gå galt, skulle man huske på, at man var medlem af hovedbestyrelsen for at varetage alle Dansk politiforbunds

medlemmers interesser og ikke bare Århus politiforenings medlemmers interesser. Holdt man disse mål for øje, kunne man være loyal i begge tillidshverv.

Samarbejdet mellem såvel kriminalpolitiforeningen, civilpolitiforeningen, Århus politiorkester, politiets idrætsforening, sprogforeningen og andre foreninger er foregået på en fornuftig og fordragelig måde, således at man altid har kunnet tale sig til rette om tingene.

Denne gennemgang af Århus politiforenings hverdag gennem de sidste 25 år kunne og burde være meget, meget mere fyldestgørende. Men jeg har forlængst overskredet det tilladte sideantal og skal slutte. Lad mig gøre det med et uddrag af min nytårstale ved en sammenkomst i nytåret 1964/65:

»Det skal da blandt andet være mit - nu jubilæumsønske - for ARHUS POLITIFORENING, at den til enhver tid siddende bestyrelse sammen med ledelsen for Århus politi i fællesskab må søge at finde frem til de bedst mulige løsninger af opståede problemer.

Dette fordrer, at man fra begge sider møder med ærlig vilje og åbent sind for at høre på de forskellige synspunkter til belysning af forholdene, således at man kan nå det forhåbentlig fælles mål: et godt, dygtigt og arbejdsvilligt politikorps til gavn for begge parter, men først og fremmest til glæde og gavn for det samfund, vi alle tilhører og er sat til at betjene«.

HJERTELIG TILLYKKE MED DE 75 AR!

Ras Thomsen, født 1908. Den 15. marts 1937 ansat som politibetjent ved Aarhus kommunale politikorps som sidste mand før enhedspolitiloven blev vedtaget. Har forrettet tjeneste i den patruljerende styrke, luftværnsafdelingen, som kredskommandostationsleder, og som instruktør ved C.B.-grundskolerne, den beredne afdeling, sædelighedspolitiet, havnepolitiet, færdselsafdelingen, vagthavende og som daglig leder af sekretariatet. 1962 tildelt politiets hæderstegn - 1971 tildelt civilforsvarets hæderstegn og 1972 udnævnt til ridder af Dannebrog.

Den lange vej ad Havnegade

Af Ras Thomsen

Alle der arbejder under tidspres - journalister, læger, advokater - kommer ud for meningsforstyrrende ordstillinger fremkommet ved slagfejl, forglemmelser eller forkerte formuleringer.

Heller ikke politi-rapporter går ram forbi.

Gennem 35 år har politikommissær Ras Thomsen »siet« rapporter - et udvalg af hans fund gengives herunder.

Ikke for at hænge nogen ud, men for at vise, hvad der kan ske ved en skrivemaskine ud på de små timer, eller når tiden er knap.

Tågetale

Afhørte oplyste, at sigtedes hustru havde betjent ham 2 gange i dag.

God iagttagelsesevne

Hvad der derefter skete er afhørte ikke klar over, for pludselig fandt han sig selv siddende på taget af sin væltede vogn med sæderne omkring sig. Han var dog straks klar over, at der måtte være sket et færdselsuheld.

I teknikkens tidsalder

Han blev anmodet om at afhente tilskadekomne, hvilket skete telefonisk.

Stædig næse

Han forsøgte at få manden op i sin lejlighed, da han blødte fra sin næse, men denne ville ikke følge med.

Stemmelejet må afpasses efter forholdene

Overbetjenten havde ikke optrådt på nogen brøsig og hidsig måde, idet han ikke på anden måde kunne komme til at tale med sigtede.

I forbifarten

Efter at have talt med Hansen nogle få minutter, kørte jeg kl. 11.00 over Mårslet kirke, hvis vesttårns ydre dimensioner jeg opmålte.

Mon dog

I min højre side holdt der parkerede biler.

Hvilket klokkeslet

... født den 14.5.1920 i Rudolf Wulfsgade 20, 4. sal th.

Så må han vel kende denne strækning

Kørelæreren forklarede, at han kom kørende med en elev ved rattet, som havde kørt 33-34 timer ad Havnegade i sydlig retning.

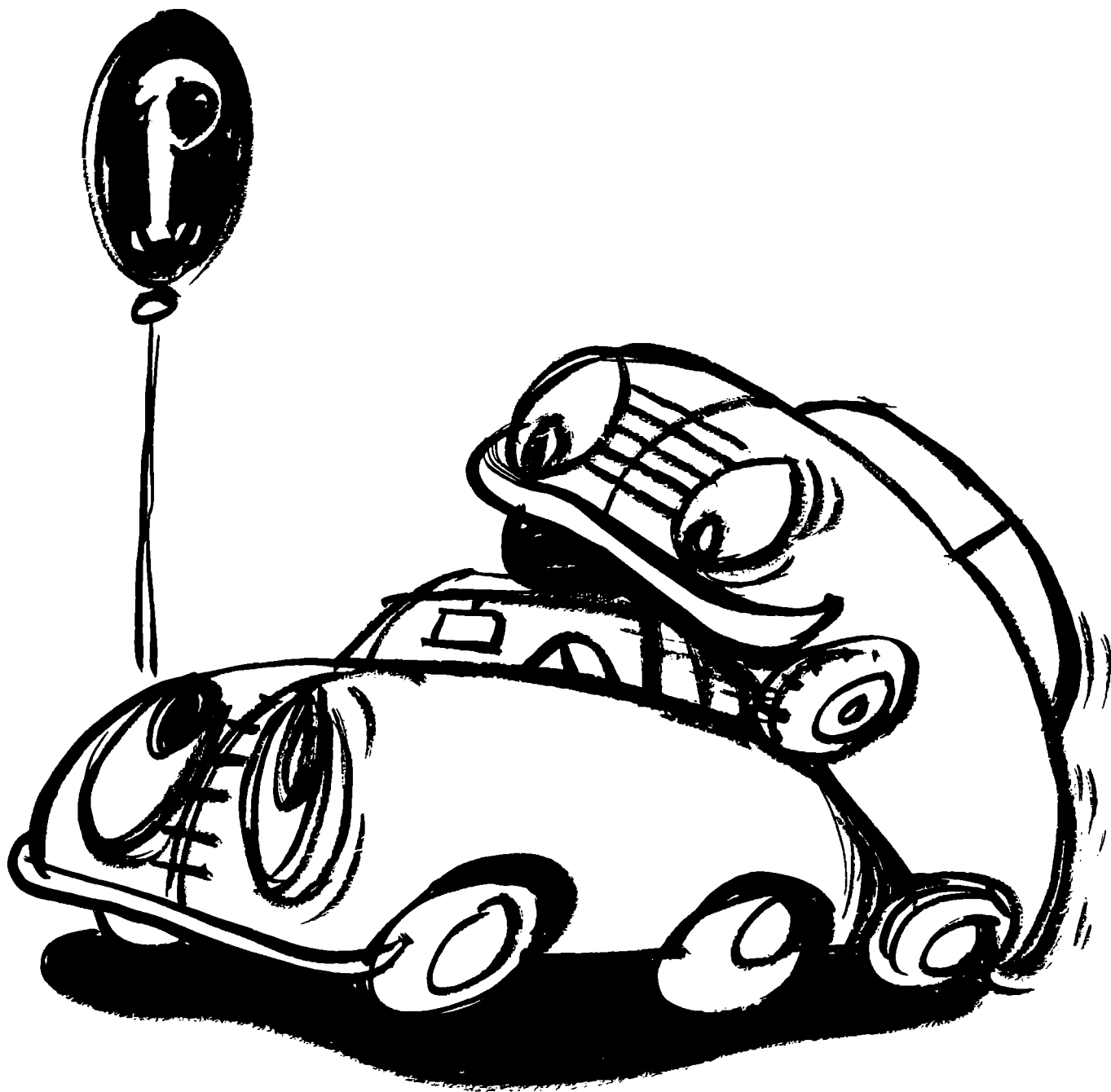
Det er nok ikke så let at huske datoer, når man er 119 år. Han kunne ikke huske sin fødselsdag, men påstod at være født i 1849.

DEN ER RØD!

Når man ser det hele sådan lidt fra oven
Ved påkørslen blev han slynget op i luften, og han så da, at
der var rødt lys i bilens færdssretning.

Bare se at komme ind i køen
Han blev klar over, at parringspladsen, han var kørt ind på,
var forbeholdt en anden vogn.

Politimester **Palle Frederik Høybye**, født 1907. Søn af politibetjent H. C. F. N. Høybye, student fra Metropolitanskolen, cand. jur. 1931. Politibetjent nr. 87 i Århus 1932 til 1934, derefter politifuldmægtig i Lemvig. I 1939 politikommisær i Horsens, politifuldmægtig sammesteds 1950. Udnævnt til politimester i Hjørring 1. maj 1953.

Da Arkansas var på krigsstien

Af P. Høybye

1. april 1932 kan med en vis ret betegnes som en mærkedag for Århus kommunale politi.

Året før var auditor E. Hoeck blevet udnævnt til politimester i stedet for politimester Kiørboe, og dermed var allerede en ny tid indvarslet; men med udnævnelsen af politiassistent F. A. Simonsen var det slået fast, at nu skulle der fornyelse til. Simonsen havde været i ordenspolitiet i København og sidst i kriminalpolitiet i Sønderjylland. Han var ung, energisk, reformivrig, moderne indstillet, spejderfører, og opsat på at skabe et andet »image« end det »Panserbasse«-billede, som vel nok i nogen grad havde fæstnet sig i offentligheden.

Der blev indført meget nyt. Noget af det mere kuriøse var te-drikning for de overordnede på pa.'s kontor. Jeg tror ikke, at det netop var sagen for 35-Andersen, som hver formiddag plejede at få sig »en bajer complet« i Kanikkegade, dvs. en øl og en snaps. Der blev indført lokal færdselsstatistik med knappenåle på kort og kulørte kugler i glas. Der blev fremlagt en ankeprotokol, der blev lavet nye rapportblanketter, indført civilpatruljer, og de patruljerende fik, hvis de var interesseret, udleveret det grønne efterlysningshæfte (jeg tog i hvert fald én efterlyst, som jeg fandt sovende i en rutebil på rutebilstationen. Jeg husker den dag i dag, at han hed Pentin). Men navnlig blev der indført kartoteker. Simonsens faible for kartoteker var nok noget overdreven. Han havde den indstilling, at i virkeligheden burde alt og alle indføres i politiets kartoteker, for det kunne ikke afvises, at selv den i øjeblikket helt betydningsløse ting, engang kunne få betydning for opklaring af en forbrydelse.

Men stort set var hans indsats for at skabe et moderne, veltrimmet korps helt på sin plads. Den satte ikke blot spor i Århus, men også andre steder i landsdelen, hvor disciple af Simonsen blev placeret som stationsledere. Sandheden i ære må det nok erkendes, at nogle af disse kun havde lært den friske facon, men ikke den virkelige kvalitet, som Simonsen havde.

Jeg tror i grunden ikke, at Århus nogensinde, hverken før eller siden har været så godt politimæssigt dækket, som i de år.

Der blev patruljeret ganske effektivt til fods og på cykel, undertiden også til hest (33-Knudsen). Motoriseringen havde endnu ikke sat voldsomt ind, så færdselsuheld, spritbilister og deslige var ret sjældne; der var nogle alkoholproblemer, men narkotika var så at sige ukendt. Knallerter eksisterede ikke, og de fleste af byens beværgninger lukkede kl. 23. Nogle få havde åbent til kl. 24, og der indfandt de patruljerende sig ved lukketid og tyssede på de gæster, som var højroastede, når de kom ud.

Efter midnat var der tyst og stille i byen. Kun kunne man høre vognrumlen, når de gammeldags latrinvoerne kom rullende med deres ildelugtende last, som lå og skvulpede

i en stor åben trækasse med lem bagi, tættest med en avis. Så stille var der, at en nat efter midnat hørte et par kolleger nogle gentagne trut fra en bils signalhorn. De gik efter lyden og under Clemensbro fandt de bilen, og i den et elskende par. Under de amourøse udfoldelser havde pigen fået en fod op på rattet og derved påvirket signalknappen i takt med udfoldelserne.

Men bortset fra den slags hændelser var der normalt ro og fred, og lovene blev overholdt i et omfang, man slet ikke kan forestille sig i dag. Vi unge politifolk, ivrige i tjenesten, måtte bogstavelig talt støve rundt i byens udkanter for at finde en »mørk cyklist«, og selv cyklister gav tegn, når de svingede.

Unge politifolk! Ja, forholdet var nemlig dette, at netop denne 1. april blev ordenspolitiet udvidet med ikke mindre end syv nye politibetjente, og imellem dem var også jeg blevet antaget, dog ikke uden besvær.

Da jeg nogen tid forinden sammen med en snes andre ansøgere stod og ventede på at blive kaldt ind til elementærprøve, sagde politibetjent Chirholm, kaldet »Skovfogden«: Ja, du skal nok blive antaget, for du har jo Fanden til morbror«. Deri havde han en anelse ret, for så vidt som min far var kriminalassistent i Århus.

Da jeg - så vidt jeg ved - klarede elementærprøven pænt - dvs. jeg har den dag i dag en anelse om, at jeg glemte et r i entreprenør - da jeg var cand. jur. med første karakter, da jeg havde pæne soldaterpapirer og den nødvendige højde, regnede jeg i og for sig med, at Chirholm også havde ret m.h.t. ansættelsen.

Og blev derfor noget forbavset, da jeg fik besked om, at jeg ikke var antaget.

Ikke mindre forbavset blev min far, for han havde fået at vide, at jeg var indstillet af politimesteren. Denne var også forbavset, og da han traf min far, drøftede han med ham, hvad grunden kunne være. »Han har da vel været rundt?« spurgte han. Det måtte min far svare nej til. »Ja, så er det ikke så sært!«, lød det.

Det var i den kommunale tid. Politibetjentene blev antaget af byrådet efter indstilling af politimesteren, men det kunne godt antage andre af ansøgerne, og det var sædvanen, at de gik rundt og præsenterede sig for samtlige byrådsmedlemmer. Og det havde jeg altså ikke gjort.

Det var ikke af storagtighed, men jeg havde en midlertidig stilling som fuldmægtig hos en sagfører i Ålestrup, mens han var indlagt på sygehus, og jeg fandt ikke, at jeg kunne ofre mere end den ene dag, den til prøven.

Jeg var altså vraget, men så skete der det, at to af de allerede antagne blev kasseret, én på grund af tuberkulose, den anden på grund af noget andet, og så var der altså en chance igen. Denne gang gik jeg rundt. Jeg var hos næsten samtlige byrådsmedlemmer, indbefattet borgmesteren Jacob Jensen, tømremester Perregaard, berømt på

grund af sit telegrafiske spørgsmål: »Socialdemokrat, ja eller nej?«, manufakturhandler Kloster osv. Mest spændt var jeg på besøget hos den senere borgmester H. P. Christensen, kaldet »Smeden«. Han var kendt for en slags talefejl, idet han indflettede en masse »altsåre« og »ogsåre« i sin tale, og jeg ventede at høre dette. Han boede i Sct. Paulsgade og lukkede selv op. Vor samtale var sådan set en skuffelse, for han talte ganske almindeligt århusiansk. Senere hørte jeg ham imidlertid holde tale, og da vrimgledede det med »altsåre« og »ogsåre«, så snart han var kommet lidt hen i talen. Både hos ham og i øvrigt fik jeg en god modtagelse. Den eneste, som var lidt syrlig, var sagfører Holst Knudsen. Det skyldtes formentlig, at han antog mig for at være socialdemokratisk ansøger. Det blev almindeligt antaget, at man købslog partierne imellem om at besætte stillingerne efter styrken i byrådet, og da min far var god socialdemokrat, er jeg nok kommet ind på socialdemokratiske stemmer.

Men trængslerens tid var ikke forbi. Ved lægeundersøgelsen opdagede amtslægen at jeg var farveblind. At jeg var nærsynet, vidste jeg, men farveblindheden kendte jeg ikke, og jeg havde dog bestået lanterneprøve i søværnet. Efter en eksamination hos politimesteren blev jeg dog godtaget med denne mangel.

Nogle måneder senere patruljerede jeg med min ældre kollega Martinsen, tidligere gendarm på de vestindiske øer, oppe i Frederiksgade ved 23-tiden.

Vi havde fået besked om at se efter en yngre mand, som var løbet fra kriminalpolitiet under en påvisning. Signalementet lød blandt andet på, at han var iført en blå kedeldragt.

Pludselig opdagede jeg manden på det andet fortorv. »Der går ham, de leder efter«, sagde jeg og halede en seddel med signalementet frem. »Ja, men du kan da se, at han har en grøn kedeldragt på, og han følges med en

Kaptajn Bondo med sin »voltageotrop« på politigården i København. I troppen er H. P. Rohbrandt, P. Schou Andersen, P. Høybye og N. P. Larsen

Århus politis første automobil X 2, en 6 cyl. 19 hk STOEWER med selvstarter og forsynet med Triplex-glas og 2-tonet horn. Karosseriet bygget af V. Frandsen, Sdr. Allé, med plads til 12 personer. Fotograferet umiddelbart efter leveringen med overchaufføren, politibetjent 37 O. A. N. Hougaard ved rattet. Vognen blev efter leveringen forsynet med politi-våbnet på begge sider.

Frederik Andreas Simonsen, politiassistent i Århus den 1. april 1932.

Parole 1. april 1932. Sliddende fra venstre pa. F. A. Simonsen, pm. E. Hoech, pa. C. A. V. Berlème-Nix. Yderst til venstre ob. 35 A. C. Andersen, derefter ob. Th. Thomsen, ob. K. E. Bang, ob. J. Lund Christensen, ob. Nikolaj Jensen (udn. samme dag), ib. 9 H. Christensen. Yderst til højre ib. C. Røn-hild, bag ham pb. K. K. Laursen (senere bademester).

dame«, indvendte Martinsen. Dame var nok så meget sagt, for da vi indhentede parret i Frederiks Allé, strøg hun af sted ned ad Valdemarsgade, og det viste sig så, at manden var den eftersøgte. Med god grund kan jeg derfor hævde, at netop kravet om normalt farvesyn måske ikke er så velbegrundet.

Derimod må jeg nok indrømme, at det er en fordel for en politimand, at han virker imponant. Jeg virkede nok nærmest noget »nolle«, og det førte mig ofte ud i bataljer, fordi jeg både over for omverdenen og mig selv måtte vise mig som situationens herre.

En dag, da jeg mødte til tjeneste kl. 14, sagde kollega Storm: »I skal passe på, for »Arkansas« er på krigsstien i dag!« Hr. A var en af de kendte slagsbrødre. Jeg blev sendt ned i havnekvartret, og da jeg rundede hjørnet Mindebrogade-Revet, kom »Arkansas« sejlene op ad Agade med en mægtig brandert på. Jeg erklærede ham straks for anholdt, men han ville naturligvis ikke anholdes af sådan en splejs, så i næste nu lå vi og trillede på trappen til Revet nr. 5, og der blev vi liggende, til »X 2« kom og hentede os.

»X 2« var den eneste bil, stationen havde. Det var en lukket kassevogn med træsæder på langs. Den blev brugt til alt muligt, i nødsfald også som ambulance. Normalt blev fulde folk og andre anholdte »gået« ind.

Det »nolle« indtryk blev nu heller ikke afhjulpet af uniformen. Man havde netop i Århus kommunale politi indført en sommeruniform, en kort jakke med gylp, altså uden synlige knapper. Den blev syet hos en uniformsskrædder ude på Frederiksberg; min var i hvert fald ikke velsiddende, og den blev det aldrig trods omsyninger.

Derimod blev vinteruniformen syet hos hofskrædder Christensen i Frederiksgade. Det var den langskødede med to rækker blanke knapper, lakbælte med spænde og til galla-brug den blanke hjelm med byvåben og messingchup. Det var en flot og meget flatterende uniform. Jeg har min endnu og bruger den ved begravelser og andre højtidelige lejligheder! Jeg lod nemlig kommunen få en af min fars gamle uniformer, da jeg fratrådte, og da jeg blev politimester, blev hofskrædderens uniform, som jeg stadig kunne passe, forsynet med embedsmandsdistinktioner, og nu har den så gjort tjeneste i 43 år.

Vi syv, som mødte den 1. april, havde naturligvis ikke uniform. Vi gik til hånde på stationen, passede telefon og fik lidt instruktion af den ledende politiassistent, 35-Andersen. En af de første dage blev vi dog sendt ud, civile som vi var. Der blev meldt brand i benzinlageret ved Ris-skov. Vi kørte i Taxa ad Kystvejen og så en mægtig røg-søjle hæve sig derude. Det så meget dramatisk ud, og vi blev placeret i en omfattende afspærring helt oppe fra Dronning Margrethesvej og rundt om benzinoplaget. Nå, det hele blev meget hurtigt afblæst. Det viste sig, at det

kun var noget spildolie i en afløbsledning ud mod bugten, der var ild i.

Så fik vi i øvrigt også køreundervisning. Det var inspek-tionsbetjent Hougaard, som underviste os i kørelærer Thomsens Chevrolet, X 57. Vi fik 10 timer, hvorefter vi aflagde køreprøve hos ritmester Holck, den motorsagkyn-dige. Alle bestod.

I løbet af kort tid blev vi så sendt på Politiskolen for at gennemgå det første kursus på 6 uger.

Politiskolen havde til huse på Københavns poligårds øverste etage i nogle lavloftede lokaler med udsigt over Flæ-sketorvet og Sydhavnen og med en ulidelig stank fra pølsefabrikker eller lignende i nabolaget.

Skolens chef var politiinspektør Hviid, men over ham rege-rede statspolitichef Mensen, som alle skælvede for, ikke mindst Hviid. Som klasselærer havde vi kriminalassistent af 1. grad Albert Petersen. Han havde været ansat i Århus politi og omfattede derfor alle fra Århus med sær-lig interesse. Han underviste i politivedtægt, og til alle paragraffer havde han en historie, som illustrerede, hvor-dan han i Århus havde klaret denne eller hin vanskelige situation. Han indførte os endvidere i rapportskrivnin-gens kunst: fulderapporter, betlerrapporter, færdselsrap-porter, stilladsulykkesrapporter, naturligvis alle skrevet i hånden med stregpapir under. Vi havde dansk med lektor Petersen med sine mange r-regler; beværterlov blev doce-ret af politiinspektør Stamm, straffelov af skolechefen, fremmedlov blev fremragende belyst af kontorchef Lin-stow, og så havde vi et ejendommenligt fag: signale-mentslære med overassistent Hansson, som gennemgik næser, øren og andre legemsdele med os efter skemaet lille, mellem og stor med forskellige underinddelinger: no-get lille osv.

Vi dyrkede også sport. I politigårdens lille gymnastiksal havde vi under ledelse af kaptajn Bondo, en herlig gemyt-lig-martials type, boksning og gymnastik. Jeg var tem-melig god til gymnastik og blev indlemmet i det kaptaj-nen kaldte »'ores voltigertrop«.

Da vi kom hjem fra skolen og blev sat ind i den normale treskiftsvagt 6-14, 14-22, 22-6, fire ugers dagtjeneste, to uger nat, var der lejlighed til at holde konditionen i orden. Det var blevet ganske almindeligt i bestræbelserne for at skabe et mere strømlinet politi, at man antog kendte idrætsudøvere som politifolk.

Det må erkendes, at det ikke altid faldt heldigt ud. Man behøver ikke at være en god politimand, fordi man har været på sejrsskamlen.

Også i Århus havde tendensen gjort sig gældende. Vi havde f.eks. bokseren Aksel Eriksen, bryderne Peter Eri-ksen og Robert Christoffersen, og fodboldspillerne Folmer Petersen og Magnus Petersen, »Manse«, fra AIK. Der var naturligvis også en politiidrætsforening. Vi dyrkede gym-

nastik m.v. i et lokale i Fiskergade, og om sommeren spillede vi fodbold ude på stadion. Det lykkedes mig at komme på holdet som skulle spille mod Ålborg. Det skete to gange, den sidste gang løb jeg sammen med en Ålborg-spiller. Han brækkede benet, og jeg har et dårligt venstreknæ den dag i dag.

Som sagførerfuldmægtig i Ålestrup havde jeg tjent 150 kr. om måneden. Til gengæld kostede værelse og fuld forplejning på afholdshotellet kun tre kr. pr. døgn, og jeg fik to kr. refunderet, hvis jeg var fraværende.

Politilønnen på 307 kr. om måneden forekom mig derfor formidabel, og jeg begyndte straks at lægge penge op for at stifte bo.

Der var oven i købet visse emolumenter. Når der var hestevæddeløb, var der politi både ude og inde, og det fik vi ekstrabetaling for. På samme vis når der var ungskue i Skanderborg; der nåede jeg dog ikke hen, men jeg nåede at få cirkusvagt, også med ekstrabetaling. En ikke ubetydelig ekstraindtægt kunne oparbejdes ved at slæbe cykler ind på stationen. I henhold til politivedtægten måtte cykler ikke henstå på gaden, og i stille natte timer afsluttedes patruljen ofte med, at cykler, som stod og så herreløse ud, blev taget med på stationen. Når ejeren så kom og hentede den, betalte han 2 kr., som tilfaldt indslæberen, i dette tilfælde altså en politimand. Blev cyklen ikke afhentet, fik han når den efter »år og dag« blev solgt på auktion, en tredjedel af provenuet. Ordningen var nu ikke så utiltalende, som det kan synes, for de fleste af cyklerne var i virkeligheden stjålne, glemte eller bortkomne, og ejerne var i reglen glade for at få dem igen.

En anden indtægtskilde, som dog ikke var særlig regelmæssig, var den andel man fik, når en spillebule blev storret og puljen beslaglagt.

Jeg var med en enkelt gang på en første sal i et hus på Volden. Så vidt jeg husker, fik jeg et udbytte på 30 kr., og vi var vel en halv snes mand i aktionen, så puljen har nok været på ca. 300 kr.

En temmelig hyppig foreteelse var smugkrosager. De fleste smugkroer var forholdsvis uskyldige, idet der blot foregik det, at nogle mandfolk sad i al hyggelighed og drak bajere i baglokalet til en købmandsbutik eller cigarforretning. Anmeldelsen kom ofte fra en kone, hvis mand ikke kom hjem til tiden, og som kendte hans tilholdssteder. Smugkroerne blev ofte »stormet« med stor dramatik, for kunderne skulle jo ikke have lov til at slippe ud ad bagdøre eller vinduer. Jeg husker, at jeg i Christiansgade var på jagt efter et par kunder op ad en smal køkkentrappe og til sidst fik fat i den øverstes fod, hvorefter vi alle tre kurede ned ad trappen. Pinligt var det, da vi stormede en smugkro i den nordlige del af Mejlgade, og det viste sig, at politiorkestrets dirigent var mellem gæsterne! Men han var godt nok ikke politimand!

Vi unge blev naturligvis fordelt på de forskellige hold, så når vi gik dobbeltpatrulje om natten, fulgtes vi gerne med en af »de gamle«. Jeg nød meget disse ture, hvor vi havde rig lejlighed til snak. Selv om jeg i København havde haft mine fleste kammerater uden for akademisk miljø, og selv om jeg havde været i marinen og altså ikke var ukendt med livet uden for universitetet, fandt jeg det belærende og underholdende at passiare med disse kolleger, som vel ikke var så forfærdelig meget ældre, men som i måske 20-30 år fra deres konfirmation havde stået på egne ben og havde erhvervet sig en masse menneskekundskab.

De fleste af dem havde både en naturlig myndighed og en god portion bon sens, og samtidig følte de sig i høj grad ansvarlige for deres distrikt.

Spændende var cykelturen ved natte tid omkring Marseleborg slot, og idyllisk var det en sommertid at tage fri patrulje ud ad Strandvejen.

Indetiden blev tilbragt i samlingsstuen, som var ganske hyggelig med sine øreklapstole og bænke. Der hvilede man sig, og der blev maden spist. Af bekvemmeligheder var der kun en håndvask. Skulle man i gården, ja, så foregik det i gården. Der var centralvarme, og bag radiatorerne var der nogle luftventiler. Her boede rotterne. Når man om natten kastede et stykke brød på gulvet, kom der straks en rotte og hjemførte det.

Rapportskrivning og afhøring foregik på skrivestuen, hvor der godt samtidig kunne blive afhørt og skrevet i seks-syv forskellige sager.

Tidens politiske uro mærkede vi ikke stort til. I 1933 dukkede hagekors-flagene op på skibene i havnen, og det forvoldte af og til demonstrationer. Det samme var tilfældet ved det tyske konsulat i Sct. Paulsgade, hvor der en overgang måtte sættes vagt, for at flaget ikke skulle lide overlast.

Jeg var naturligvis medlem af politiforeningen, hvis dygtige og energiske formand var C. K. Larsen. Jeg deltog i et par generalforsamlinger, og jeg mindes en juletræsfest; men som politibetjent på prøve var jeg ikke interesseret i at føre mig for meget frem, så mit medlemskab må nok karakteriseres som noget passivt.

Ved tilfældige omstændigheder lykkedes det mig temmelig hurtigt at komme ind i en juridisk karriere i politiet, og det var jeg naturligvis glad for.

Men mine år i Århus kommunale politikorps har på ingen måde været spildte, tværtimod vil jeg regne dem for de mest værdifulde læreår, jeg har haft. Mange forhold, som set fra skrivebordet, fremtræder i én belysning, præsenterer sig helt anderledes, når den betragtede står alene ude i en eller anden vanskelig situation. Det var blandt andet en af de ting, jeg lærte af min tid i Århus politi!

DATA FORMAT

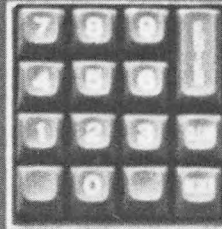
DATE/TIME	DATE	TIME
ACCT NO.	ACCOUNT NUMBER	
ACCT DATA	MONTH CREDIT (NO. LIMIT)	EXPIRATION DATE
	18 16 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0	

OPERATING INSTRUCTIONS

- KEY IN IDENT NUMBER
- KEY IN OPERATION CODE
- PLEASE WAIT
- SYSTEM STATUS CHECK
- OPERATION ERROR (PLEASE RECALL)
- KEY IN DATE/TIME (VERIFY, PRESS ENTER)
- KEY IN ACCT AND SUFFIX NUMBER (VERIFY, PRESS ENTER)
- KEY IN ACCT DATA (VERIFY, PRESS ENTER)
- PRESS ENTER TO CONTINUE
- SYSTEM IN MAINTENANCE MODE

OPERATION ERROR CODES

- 01 ACCT FOLIO FULL
- 02 INVALID OPERATION
- 03 INVALID DATE
- 04 INVALID NUMBER
- 05 INVALID CODE
- 06 INVALID SUFFIX
- 07 ACCT NUMBER NOT IN FILE

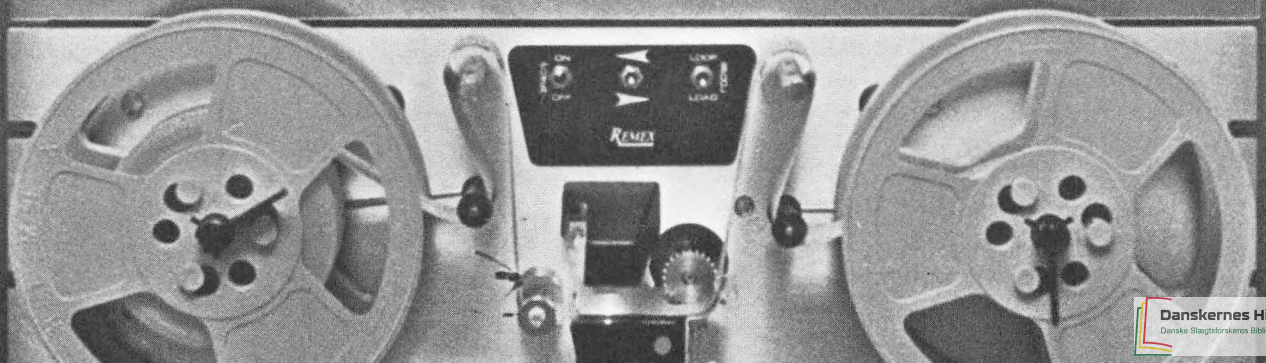
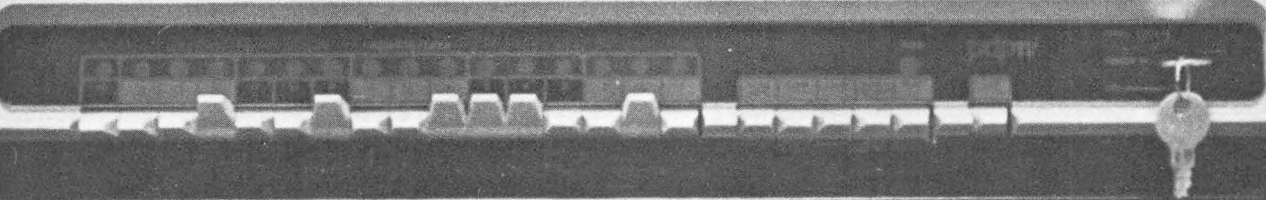

OPERATION CODES

- 80 PUNCH ACTIVE FILES
- 81 PUNCH DEBITER FILES
- 82 REQUEST NUMBER
- 83 PUNCH ACCT NUMBER
- 84 VIEW ACCT DATA
- 85 DATE ACCT NUMBER
- 86 UNDATE FILES N.Y.T.
- 87 ENTER DATE AND TIME
- 88 VIEW DATE AND TIME
- 89 VIEW ACTIVE TOTALS
- 90 OPERATION GUIDE OUT
- 91 PUNCH DEROGATORY FILES
- 92 CAPTURE CARD
- 93 CLEAR STATUS

DISK DRIVE 01 DRIVE NOT FOUND 02 DRIVE FULL 03 DRIVE ERROR	DISK DRIVE 04 DRIVE NOT FOUND 05 DRIVE FULL 06 DRIVE ERROR	DISK DRIVE 07 DRIVE NOT FOUND 08 DRIVE FULL 09 DRIVE ERROR	DISK DRIVE 10 DRIVE NOT FOUND 11 DRIVE FULL 12 DRIVE ERROR	PRINTER 60 TONE OUT 61 JAM 62 MEMO FORM LOW 63 MEMO FORM OUT	TAPE READER 80 TONE OUT 82 LOW ON TAPE 83 OUT OF TAPE	TAPE DRIVER 70 TONE OUT 71 ERROR
--	--	--	--	---	---	---

digital equipment corporation maynard mass

Chr. F. Rovsing, civilingeniør (EF) 1961, ansat i IBM 1961-63, i Christian Rovsing fra 1963. Medlem af planlægningsrådet for forskningen. Medlem af bestyrelsen for Eurospace (Paris).

EDB til bekæmpelse af forbrydelser

Af civilingeniør Chr. F. Rovsing

Den elektroniske databehandling er kendetegnet ved, at store datamængder kan opbevares, genfindes og sammenstilles på kort tid. Når hertil føjes muligheden for at transmittere forespørgsler og svar gennem telefonnettet, via radio og satellitter, står man med et værktøj, som åbner store muligheder for at bekæmpe og opklare forbrydelser. Databehandlings- og kommunikationsudstyr vil fortsat være faldende i pris. Nye produkter, der er mindre, mere pålidelige og mere effektive end dagens enheder, vil blive markedsført hvert år i mange år fremover. Derfor er det nemlig vor fantasi, der begrænser anvendelsesmulighederne - omend økonomien i praksis ville spille en vis rolle. EDB-registre vil i de kommende år spille en betydelig rolle i hverdagens arbejde.

Simple EDB-registre findes allerede i dag opbygget og i brug. Det drejer sig om det centrale motorregister og om det centrale personregister (CPR). Begge undergår udvikling, og om få år vil man fra terminaler kunne trække oplysninger fra CPR på samme måde, som man i dag kan fra motorregistret. Terminaler vil kunne placeres i patruljevogne, og forespørgsler vil uden menneskelig medvirken kunne besvares i løbet af få sekunder - alt sammen under forudsætning af, at de relevante data er til stede og ajourførte. I princippet kan sådanne systemer kobles med tilsvarende systemer i andre lande, og politiet vil herved kunne få adgang til grundlæggende persondata for udlændinge.

Disse registre vil kunne kobles sammen med anden information, som registreres under efterforskningsarbejde. En medarbejder, der sidder langt fra stedet, hvor oplysninger opstår, vil over en terminal straks kunne få adgang til den information, som på ethvert tidspunkt er kendt i sagen. Udbygges registreringsystemerne med søgesystemer, der kan sammenkoble forskellige typer af forespørgsler, vil den til rådighed værende information kunne udnyttes meget effektivt. Tilsvarende informationssystemer findes i dag inden for den tekniske litteratur. Her kan man fra dataskærme stille forespørgsler på såkaldte nøgleord og kombinationer heraf. Hvergang en kombination af nøgleord præsenteres for systemet, kommer i første omgang en meddelelse tilbage med oplysning om, hvor mange steder der findes et svar, som imødekommer forespørgslen. Efterhånden som spørgeren udbygger sit spørgsmål, reduceres antallet af henvisninger, og herefter kan disse præsenteres på en dataskærm (f.eks. abstracts fra artiklerne). På grundlag heraf kan hele artiklen (eller bogen) rekvireres. Forsøgsvis har sådanne systemer i Europa være forbundet med amerikanske via satellit forbindelse, men sædvanligvis lader man overførsel af data fra et system til et andet ske ved hjælp af magnetbånd.

Registreringen af grunddata må med tiden tænkes at overgå til direkte skrivning på dataterminaler - hvad en-

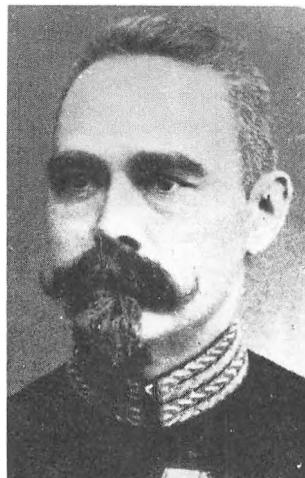
ten der er tale om rapporter eller telefonnotater. Til sammenligning tjener, at flere handelsvirksomheder i dag lader telefonbestillinger blive indtastet direkte på data-skærme under telefonsamtalen, hvorefter plukkesedler (til lageret), følgesedler og fakturaer produceres uden yderligere manuelt arbejde.

Anvendelse af registre som beskrevet ovenfor er en form for informationsbehandling, der betyder en effektivisering af områder, der i dag er karakteriseret ved anvendelse af en del kontormæssig arbejdskraft. Inden for de tekniske områder vil EDB imidlertid betyde nye muligheder.

Overvågningssystemer, der melder om indbrud, vandskade og brand, vil blive udviklet videre i de kommende år. I beboelsesejendomme og fabrikker vil måleinstrumenter og alarmgivere blive opsat, og over telefonnettet vil data blive ført til centrale alarmcentraler. Efterhånden som teknikken udvikles, vil systemer med flere uafhængige analysesystemer blive indført. Antallet af falske alarmer vil herved blive markant reduceret, ligesom man centralt vil få en nærmere specifikation af alarmårsagen, og ikke blot en generel alarmmelding. Langsom overførsel af billeder af indtrængende personer er i dag allerede muligt over telefonnettet - men kun i få tilfælde er denne teknik udnyttet kommercielt til sikringssystemer.

Behandling af billeder udgør i dag en vanskelig data-teknisk opgave. Området er imidlertid af meget stor interesse - man behøver blot at tænke på vejr-satellitter for at forstå, at en voldsom udvikling er undervejs. Efterhånden som en passende lagrings- og genfindelsesteknik udvikles, vil helt nye områder for anvendelse af EDB til bekæmpelse af forbrydelser opstå. Muligheden for at lade automatiske kameraer iagttage alle, der passerer hovedfærdselsårer, jernbanestationer og lufthavne vil være til stede, og eftersøgte personer vil blive genkendt af EDB-systemerne med efterfølgende melding til nærmeste politistation. Alt under forudsætning af, at lovgivningen ikke forhindrer en sådan anvendelse.

Gennemspilning af samfundet ved hjælp af matematiske formler (simulering) vil med forskellige udgangsbetingelser (bybeskrivelse, erhvervsstruktur, befolkningssammensætning, udviklingsforløb m.v.) kunne belyse en kommende udvikling, før den finder sted. Den indbyrdes indflydelse eller afhængighed af mange forhold gør en manuel gennemregning praktisk umuligt, hvorimod en beregning på en passende elektronregnemaskine vil kunne præsenteres i farver og kurver for spørgeren. Sådanne modeller kan udvikles til at blive et meget vigtigt værktøj til at udvikle vort samfund, således at bekæmpelsen af forbrydelser kan reduceres til at blive en traditionsmæssig foranstaltning, der holdes i live for det tilfældes skyld, at en matematiker eller programmør - bevidst eller ubevidst - har begået en fejl med øget kriminalitet som følge.

Byfoged Chr. Magdalous Jespersen (1852-1914). Cand. Jur. 1875, varieret juridisk virke, herunder auditør. 1895 byfoged samt by- og rådstueskriver i Århus. 1908 birke-dommer i Københavns Søndre Birk. Ridder af Dannebrog 1900. 1906 Dannebrogsmænd.

Politiassistent Poul Ruggaard Porse. Udlært mejerist. Frivillig i Dansk Finland Bataljon under vinterkrigen 1939-1940. Aftjent værnepligt ved søværnet 1941-42. Ansat ved politiet som res. politibetjent 4. oktober 1943. Stationeret på politikasernen i Ålborg 16. november 1943. Stationeret ved ordenspolitikkommandoen Jylland-Fyn, Rådhuset, Århus, 17. maj 1944. Stationeret ved Århus politikreds 11. juni 1945. Politibetjent 1. april 1946. Overbetjent 1. april 1958. Politiassistent 4. oktober 1971. Siden 1. september 1962 forvaltet Århus politis arkiv.

Århus politi's virksomhed i året 1904

Af Poul Porse

I anledning af jubilæet ville det have været ønskeligt at kunne bringe en beretning om Århus politis virksomhed i året 1901. En sådan foreligger imidlertid ikke, og det ville i dag være en umulig opgave at udarbejde en blot nogenlunde fyldestgørende beretning for dette år.

Under ordning og ompakning af Aarhus byfogedembedes hovedjournalsager har jeg derimod fundet en beretning for Århus politis virksomhed i 1904, som forekommer af korpshistorisk og til dels af byhistorisk interesse.

Den er affattet af byfoged Chr. Magdalus Jespersen omkring 20. februar 1905.

Hvorfor han skrev den, er ikke klarlagt. Den ses således ikke sendt »ud af huset«, og det er fastslået, at den aldrig er modtaget af Århus byråd, hvilket ellers ville have været mest nærliggende.

Der ses ikke at foreligge beretninger for de efterfølgende år. Først fra og med året 1916 er der udfærdiget årlige beretninger over Århus politis virksomhed, i de første år som en lille pjece, senere i foliostørrelse, og alle bogtrykte til og med året 1947, men derefter stencilerede.

Beretning for Århus Politis virksomhed i året 1904

(Efter en koncept i Århus byfogedarkivs
hovedjournalsag A. 47/1905)

I

Den gældende Vedtægt for Politiets Ordning er stadfæstet ved Justitsministeriets Skrivelse af 25. maj 1898. - Den er siden, navnlig som Følge af Patrouillebetjentcorpsets Ophævelse 1), undergået adskillige Forandringer. - Den 31. December 1904 bestod Politistyrken af

- 1 Politiassistent
- 3 Overpolitibetjente
- 59 Politibetjente
- 3 Reservebetjente og

20 do. til Brug ved extraordinaire Leiligheder.

5 Politibetjente forrette altid (civil) Opdagertjeneste 2). Paa den ca. 1 1/2 Fjerdingvej nord for Staden liggende Bydel Christiansbjerg er en fast Politivagt, hvor en Politibetjent er stationeret 3).

Afgang og Forfremmelser

1 Politibetjent afskediges i Aarets Løb for gjentagen grov Tjenesteforseelse 4).

2 Politibetjente afgik efter egen Begjæring for at ansættes i fremmed Jurisdiction 5).

2 overgik fra Ordenspolitiet til Opdagelsespolitiet 6).

1 overgik fra Hovedpolitistationen til Vagtstationen Christiansbjerg 7).

I Aarets løb er ingen Oprykning til højere Lønningsklasse sket.

Tidligere Livsstillinger

I Aarets løb er istedetfor de afgaaede Politibetjente ansat 3 nye af følgende Livsstillinger:

- 1 Fotograf
- 1 Murer
- 1 Tyende

Den faste Styrke af Overbetjente og Betjente ved Udgangen af 1904 var udgaaede fra følgende Livsstillinger:

Militære Stillinger	26
Haandværkere	11
Arbejder- og Tyendeclassen	9
Landmænd	7
Handels- og Contoirbetjente	5
Jurist	1
Andre Livsstillinger	3

Ugifte

3 Politibetjente.

Belønninger og Straffe

4 Politibetjente har i Aarets Løb modtaget Belønninger af Politikassen 9), medens 3 Politibetjente i samme Tid er mulcterede for Tjenesteforseelser 10).

Sundhedstilstanden

Der har i Aarets Løb været 542 Sygedage 11).

Værnepligten

- 10 Politibetjente staar i Linien
- 9 Politibetjente staar i Forstærkningen
- 43 Politibetjente er udslettede af Rullen

Fridage og Sommerferie

- 2 Politibetjente er fri i Døgnet.
- ? Politibetjente er fri Søn- og Helligdage 12).

Desuden har hver Betjent en Sommerferie i 8 Dage.

Udgifter til Politiet

De samlede Udgifter til Politiet androg for Aaret 1904 107.674 Kr. 25 Øre, deraf til Lønninger 92.838 Kr. 13).

Af Udgiften indvindes ved Refusion fra Havnen 5.000 Kr. og ved Indtægt af Politivagter paa Forlystelsessteder 4.500 Kr. saaledes at Communens Udgift ved Politiet i Regnskabsaaret 1904 har været 98.422 Kr. 25 Øre.

II

Velgjørende og andre lignende Institutioner for Politistyrken

Politikassen

Kjøbstadens Politikasse, der eier en Capital paa 61.835 Kr. 62 Øre, har i 1904 i Gratialer til Politipersonalet udbetalt 6.790 Kr.

Politiets Understøttelseskasse

Kassen eiede d. 1. October 1904 86.632 Kr. 08 Øre 14). Der er i 1904 til afgaaede Betjente og saadannes Enker i Understøttelse betalt 3.416 Kr. 01 Øre.

III

Polititjenestens Udførelse

Patrouilletjenesten og Inspection

Patrouilletjeneste paa Gaden besørges i Tiden fra 8 Morgen til 7 Aften af 12 Betjente, fra 7 Aften til 2 Nat af 21 Betjente, fra 2 Nat til 6 Morgen af 12 Betjente og fra 6-8 Morgen af 5 Betjente 15).

Disse Poster ere altid besatte, idet Orlovsdage, Fridage og Sygedage erstattes ved Hjælp af Reservecorpset. Inspectionen foretages skiftevis af Overbetjente efter nærmere Ordre.

Vagttjeneste paa Stationen

Paa Politistationen, der er aaben hele Døgnet, er altid til stede om Dagen 1 Overbetjent og mindst 4 Politibetjente, om Natten en fungerende Overbetjent og mindst 2 Mand. Politiasistenten staa saavel Nat som Dag i directe Telefonforbindelse med Stationen.

IV

Forskjellige under Politiets Tilsyn staaende Virksomheder

Varieteer

En Bevillingshaver har Tilladelse til hele Aaret at give Varieteforestillinger i sine Localer fra Kl. 8-11 Aften 16). To Bevillingshavere have Tilladelse til at give Varieteforestillinger henholdsvis fra 1. April til 30. September og fra 1. October til 31. Marts 17).

Musik på offentlige Beværtningssteder

2 Beværtere have Bevilling til hele Aaret at give Instrumentalconcerter i deres Localer til Kl. 11 Aften.

5 Skovværter have Tilladelse til om Sommeren hver Aften til Kl. 11 og om Vinteren fra Kl. 4-11 Søndage at give Instrumentalconcerter 18).

Desuden have 7 Beværtere Tilladelse til at lade Automatinstrumenter spille i deres Localer.

Beværtnings Lukketid

I Byen findes 174 Beværtningsdrivende 19). Alle Beværtninger skulle holdes lukkede fra Kl. 11 Aften til 5 Morgen. Mod en aarlig Afgift af 200 Kr. har enhver Beværter Ret til at holde sine Localer aabne til Midnat. Saadan Afgift betales af ? Beværtere.

Med Byraadets Tilladelse og mod en aarlig Afgift af 1200 Kr. har en Beværter Lov til at holde aaben til Kl. 1 Nat 20).

Andre offentlige Forlystelser

I Aarets Løb har efternævnte Tilladelser været givne:

8 Dilletantcomedier

1016 Concerter

5 Off. Maskerader

880 Theater- og Varieteforestillinger

11 Tombolaer 21).

Droskevæsenet

Det samlede Antal af nummererede under Politiets Tilsyn staaende Drosker og andre til off. Brug bestemte Kjøretøier udgjør 161, der alle have været underkastede ét Tilsyn i Aarets Løb foretaget af Politiet med Assistance af en Dyr læge og en Vognfabrikant.

12 Drosker have faste Holdepladser paa Byens Gader. Alle øvrige nummererede Kjøretøier have Ret til at besætte 3 forskellige Steder i Byen beliggende Holdepladser, der hver især kunne optage 20 à 30 Kjøretøier. Holdepladserne ved Jærnbanegaardene og Dampskibene ere ligeledes frie for ethvert nummereret Kjøretøi.

Sporvogne

Aarhus elektriske Sporveisselskab, aabnet iaar for Driften, har 12 Vogne, der passere et givet Punct hver 5. Minut 22).

Ro- og Seilbaade

13 Baadeudleiere med 51 Seil- og Robaade, der aarlig af Politiet med Assistance af en Skibsbygger underkastes Eftersyn.

Bybude

24 Personer have Tilladelse til at drive Bybudenaering. (Slettet:) Denne Ret er i Aarets Løb frataget en for undladen af at yde Politiet Bistand ved en Anholdelse).

Dragervæsenet

Ved Dampskibene: 4.

Ved Banegaardene: 6.

(Tilføjet:) »Som ikke vedkommer Politiet«.

Pantelaanerne

6 Pantelaanere have ydet 35.715 Laan til samlet Beløb 117.536 Kroner.

V

Andre under Politistationen henlagte Forretninger

Anmeldte Forbrydelser m.m.

Til Politiet er i 1904 anmeldt 488 Tyverier, hvoraf 135 ere fuldt opklarede, 77 Bedragerier, 5 Bedragerier forbunden med Falsk, 37 Voldssager (Vold mod Politiet og mod sagesløs Person), 58 Betlerisager, 30 Overtrædelser af Strfl.s §§ 180 og 181, 1 Falskmønteri, 1 Brandstiftelse og 1 Barnemord, ialt 693 Sager.

I samme Tidsrum er af de civile Betjente Oplysning indhentet i ialt 3012 Sager, deraf 1016 fra fremmede Jurisdictioner. I det overveiende Antal af disse Sager er Rapport udfærdiget 23).

Anmeldte Reisende

34.877 Personer.

Pas, Vandre- og Opholdsbøger

45 Pas, 33 Vandre- og 37 Opholdsbøger ere udstedte.

Anmeldte til Tyendeprotocollen

1636 Personer.

Adgangsbeviser

1175 Adgangsbeviser er foreviste paa Politistationen.

Hittegoods

I Aarets Løb er indleveret 1737 Stk. Hittegoods, deraf afhentet 744 Stk.

Hundetegn

I Aaret er løst 1359 Stk. Hundetegn til et samlet Beløb af 12.637 Kr. 50 Øre.

Afleverede til Fattigvæsenet og hjemskrevne ved Tvangspas

191 Personer ere afleverede som subsistensløse til Fattigvæsenet, 7 ere hjemskrevne ved Tvangspas.

Udsendte af Landet

19 subsistensløse Udlændinge ere udsendte af Landet med Tilhold.

Legale Ligsyn

Af Stadslægen og Politiassistenten er i 1904 afholdt 31 legale Ligsyn, nemlig over 7 Selvmordere, 1 Barnemord og i 23 Ulykkestilfælde.

6 Selvmordere aflivede sig ved Hængning, 1 ved drukning. - Ulykkestilfældene fordele sig saaledes:

Nedstyrtning	5
Kvælning	2
Overkjørsel	2
Drukning	3
Vaadeskud	2
Aarsag ubekjendt	10 24).

Lægdsvæsenet

1092 ere optagne i Lægdsrullen, deraf 606 fra andre Lægder. 241 udskrevne på Sessionen. 486 meddelt Flyttebevis til andre Lægder.

Alimentationsbidrag

1205 Bidrag ere udbetalte i 1904.

Tjenestereiser

133 Reiser i Politianliggender, 63 Fattigreiser.

Bertillonske Maalinger og Fotografering

Efter at Politiassistenten i Marts Maaned ved Københavns Politi havde gennemgaaet et Kursus i Maalinger efter det Bertillonske System er der efter dettes Indførelse i Juni Maaned foretaget 136 Maalinger 25).

I samme tidsrum er foretaget 7 Fotograferinger af en som Fotograf udlært Politifunctionair. Indretning af Atelier og Indkjøb af Apparater m.v. har andraget ca. 1100 Kr.

Tilhold og Advarsler

Til Politiets Protocol over Advarsler og Tilhold er i 1904 meddelt:

19 Udvisningstilhold
18 Løsgjængertilhold
35 Advarsler efter Strfl.s § 180
15 Lægetilhold til løstgængende Kvinder
7 Tilhold til Beværtere.

Bødesager afgjorte udenretlig

1676 Overtr. af Politivedtægten.

Tilsyn med Dampfartøier

17 Dampfartøier ere synede her. Af disse vare de 6 her hjemmehørende, Resten andetsteds hjemmehørende.

Belysningsprøver

20 Petroleumsprøver ere udtagne og undersøgte ved Qvist's af Staten autoriserede Laboratorium. Alle med tilfredsstillende Resultat.

Optagelse af herreløse Hunde

60 herreløse Hunde ere optagne. Af disse ere 25 afhentede, 35 dræbte.

VI

Veterinair- og Sundhedspolitiet

a. Veterinairpolitiet

Tilsyn med Udførsel af Creaturer

2199 Creaturer ere udførte pr. Dampskib under Tilsyn.

Indførte Dyr

I samme Tidsrum er indført 1 Hund og 1 Gazelle.

Besætninger under off. Tilsyn

Ingen Besætning har i 1904 staaet under off. Tilsyn.

b. Sundhedspolitiet, har bl.a. udført:

Syn af Bygninger til Beboelse

350.

Udtagelse af Levnedsmidler

150 Prøver.

Udtagelse af Mælkeprøver til Creaturfoder

50 Prøver.

Eftersyn i Pølsemagerier og Slagteboutikker

550 Eftersyn.

Do. i Anledning af Trikinthekontrollen

300 Eftersyn.

Eftersyn af Bagerier

250 Eftersyn.

Noter:

1) Patruljebetjentkorpsets afvikling er tilendebragt d. 1/1-1903, idet det ved udgangen af året 1899 i byrådet besluttes ikke fremtidig at ansætte patruljebetjente, men kun politibetjente, som derefter forretter polititjeneste såvel om dagen som om natten. - Det bestemmes samtidig, at de 21 patruljebetjente afgår med 5 årlig de første tre år og 6 det fjerde år (?). Hvor byrådet får det fjerde år fra, får stå hen, men tilfældet kommer byrådet til hjælp, idet en halv snes allerede inden for det første års tid efterhånden overgår som politibetjente, mens tre afgår efter eget ønske, således at det ikke bliver behov for det manglende fjerde år.

2) Den civile opdagertjeneste forrettedes i 1904 af følgende 5 såkaldte »faste undersøgere«:

Pb. 5 Anton Nielsen (f. 9.3.1863 Silkeborg), 1/1-1888 ansat som patr.betj., 1/7-1891 fast pol.betj., 1/1-1900 fast undersøger, 1/10-1906 overbetj., 10/1-1913 dannebrogsmænd, 1/5-1931 afsked, død Århus 11/2-1932.

Pb. 9 Hans Peter Hansen Reedorff (født Hansen) (f. 20.4.1868 Herringe), 1/12-1891 ansat som res.pol.betj., 1/7-1893 fast pol.betj., 1/1-1900 fast undersøger, 1/8-1912 afgået med pension på grund af svagelighed efter tilskadekomst i tjenesten (knivstik i halsen), død Århus 7/11-1938.

Pb. 11 Svenning Jensen Torp (f. 7.12.1856 Haasum), 1885-94 ansat i gendarmeriet, hvor han gjorde tjeneste i Århus, Friisenborg-Faurskov birk, Mariager, Grenå og Randers, de sidste 7 år som sergent. 1894 ansat som konst. pol.betj. i Viborg og Randers amter med tjeneste ved kontrollen med fiskeriet i Gudenåen. 1/1 1895 ansat som pol.betj. i Århus, 1/1-1900 fast undersøger, 1/4-1920 insp.betj., 1/6-1920 overbetj., 15/9-1923 dannebrogsmænd, 1/10-1923 afsked, død Århus 23/4-1929.

Pb. 13 Niels Andersen (f. 30.9.1858 Hvilsom), 1886-94 ansat i gendarmeriet, hvor han gjorde tjeneste i Århus, Nibe og fra 1888 som leder af gendarmeristationen i Års, hvorfra han forflyttedes til stationen i Ravnkilde i 1893. De sidste 4 år var han korporal. - 1/4-1894 ansat som konst. pol.betj. i Års-Slet herreder samt Løgstør birk. 1/1-1895 ansat som pol.betj. i Århus, 27/1-1903 fast undersøger, 1/4-1910 overbetj., dec. 1915 arrestforvarer i Århus, 25/8-1920 dannebrogsmænd, død i denne stilling 20/12-1922.

Pb. 14 Mikkel Stenslund (født Mikkelsen) (f. 15.7.1863 Fløjstrup), 13/12-1889 ansat i gendarmeriet hovedsagelig med tjenestested i Århus, 1/5-1893 ansat som konst. res.pol.betj. i Århus, 1/7-1893 res.pol.betj., 1/1-1895 fast pol.betj., 3/4-1904 fast undersøger, 1/8-1912 overbetj. og leder af »automobilvæsenet«, 15/10-1920 dannebrogsmænd, 1/6-1931 afsked, død Århus 10/6-1936.

3) Fast politivagt på Christiansbjerg var fra 1/4-1900 til 19/4-1904:

Pb. 12 Hans Christian Verlund (født Jensen) (f. 25.1.1861 Lyngby v/Grenå), 1/1-1895 ansat i Århus som pol.betj. (indtil da konst. pb. i Kjær herred), 1/4-1911 bereden betj., 19/3-1927 dannebrogsmænd, 1/4-1929 afsked.

Afløstes d. 19/4-1904 af:

Pb. 5 Anders Husted Hansen (f. 3.12.1857 Ringkøbing), 1/10-1880 ansat som res.pol.betj., 1/11-1882 fast pol.betj., 1/1-1895 fast politivagt ved vagtstationen på Reginehøj (Christiansbjerg), 1/4-1900 tjeneste ved hovedstationen, 27/1-1903 fast undersøger, 19/4-1904 påny til Christiansbjerg. 1/2-1906 bevilget afsked med pension (svagelighed).

Politbetjent 43 A. J. Th. Wriedt tidligt på dagen på den for ham så famøse børnehjælpsdag 1. juli 1904.

4) Pb. 43 **Adolf Johannes Theodor Wriedt** (f. 20.12.1874 Roskilde), 1/1-1903 ansat som konst. pol.betj., 1/7-1903 fast pol.betj.. Afskediget 3/7-1904 efter alvorlig tjenesteforfeelse (umådeholden spiritusnydelse).

5) Pb. 32 **Hans Christian Andersen** (senere navneforandring til H. C. A. Fjeldsø) (f. 28.1.1868 Fjeldsø), 1/1-1902 konst. pol.betj., 1/7-1902 fast pol.betj., 31/3-1904 ansat som pol.betj. i Lemvig, senere i Skave, Holstebro, og senest arrestforvarer i Herning.

Pb. 34 **Carl Christian Hansen** (f. 18.10.1872 Ærøskøbing), 1/1-1902 ansat som konst. pol.betj., 1/7-1902 fast pol.betj., 1/9-1904 ansat som pol.betj. i Roslev v/Skive.

6) Se note 2 **Mikkel Stenslund**. Den anden, som var overgået, var kun som suppleant for undersøgerne, hvad der dengang var meget brugt, og som nærmest kan sammenlignes med den senere omgangstjeneste.

7) Se note 3.

8) Ikke ganske korrekt, idet fotografen **Albert Petersen** ansættes allerede 1/10-1903, i stedet skulle der have stået bogholder. De ansatte var nemlig:

Pb. 32 **Frederik Ludvig Houborg Frederiksen** (forhen bogholder) (f. 16.5.1879 Skanderborg), 15/5-1904 ansat som konst. pol.betj., 15/11-1904 fast pol.betj., 1/7-1906 afsked efter egen begæring, 1/6-1908 genansat som pol.betj., 20/10-1909 rejst til Amerika uden at opsigte sin stilling.

Pb. 34 **Frands Carl Holm** (forhen murer) (f. 20.6.1875 Ravnholt), 1/10-1904 ansat som konst. pol.betj., 1/4-1905 fast pol.betj., ca. 1/4-1914 insp.betj., 1/5-1915 overbetj. i sundhedspolitiet, 1/4-1923 ansat som arrestforvarer i Århus, død Århus 15/4-1937.

Pb. 43 **Jens Julius Christensen Bisgaard** (forhen kusk) (f. 13.1.1877 Ravnkilde), 1/10-1904 ansat som konst. pol.betj., 1/4-1905 fast pol.betj., 1/4-1914 insp.betj., død Århus (AKH) 19/12-1915.

9) Det er korrekt, at der i 1904 blev uddelt 4 belønninger til politibetjente, men da den ene af dem fik to belønninger, drejer det sig kun om følgende tre politibetjente:

Pb. 9 **Christian Pedersen Sommer** (f. 13.9.1864 Høndrup), 12/1-1886 ansat som bereden gendarm i det nyoprettede gendarmerikorps, hvor han gjorde tjeneste til dets ophævelse 3/4-1894, senest som korporal, derefter i ca. 2 år konst. pol.betj. og pol.ass. ved jernbaneanlægget i Vester Han herred, hvorefter han blev konst. pol.betj. i Års-Slet herred (Løgstør), 11/3-1897 ansat som pol.betj. i Århus, 31/3-1929 afsked, 22/8-1929 dannebrogsmænd, død Århus 12/9-1937.

12/10-1904: Dusør 10 kr. for udvist konduite ved pågribelsen af to for ran sigtede personer.

Pb. 30 **Carl Sofus Thomsen** (f. 4.2.1871 Randers), 1/11-1900 konst. pol.betj., 1/7-1901 fast pol.betj., 1/5-1920 insp.betj., 1/5-1827 konst. overbetj., 1/4-1928

fast overbetj., 28/1-1931 dannebrogsmænd, 1/5-1936 afsked, død Århus 3/10-1942.

4/1-1904: Dusør 5 kr. for særlig agtpågivenhed under patruljering.

9/11-1904: Dusør 15 kr. fra Gødningskompagniet for at have pågrebet to indbrudstyre.

Pb. 31 **Anton Pouli Hansen** (f. 11.3.1868 Skibsted), 1/7-1895 res. patr.betj., 1/10-1895 patr.betj., 1/1-1901 konst. pol.betj., 1/7-1901 fast pol.betj., 25/3-1929 dannebrogsmænd, 30/6-1931 afsked, død Åbyhøj 13/7-1946.

12/10-1904: Dusør 5 kr. for udvist konduite ved pågribelsen af to for ran sigtede personer.

10) »Multerede« blev følgende 3 politibetjente:

Pb. 63 **Niels Nielsen Sølvsten** (f. 4.4.1874 Voldby), 1/1-1902 ansat som konst. pol.betj., 1/7-1902 fast pol.betj., 1/1-1913 afsked efter ansøgning, idet han havde fået ansættelse som inspektør ved Marselisborg Hospital, død Århus 18/10-1946.

5/9-1904: Bøde 20 kr. for at have forladt sit distrikt 1 1/2 time før tiden.

Pb. 57 **Carl Frederik Christian Wendt** (f. 26.4.1873 Horsens), 1/1-1901 konst. pol.betj., 1/7-1901 fast pol.betj., død Århus 16/4-1914.

3/6-1904: Bøde 10 kr. for at være kørt på cykel på gangstien i Riisskov.

Pb. 37 **Ole Marius Magnussen** (f. 6.3.1873 Tågerup), 1/7-1897 ansat som res.patr.betj. i det da oprettede ekstraordinære patruljebetjentkorps på 20 mand, 1/6-1898 fast patr.betj., 15/1-1900 fast pol.betj., 1/6-1905 afsked, 1/9-1908 pol.betj. i Varde, 1/5-1915 arrestforvarer i Helsingør og fra 1/3-1920 tillige bestyrer af politikontoret s.st., død Helsingør 29/9-1941.

9/4-1904: Iflg. amtets resolution anset med bøde 200 kr. til statskassen for overtr. af straffelovens § 125.

9/6-1904: Bøde 5 kr. for at være mødt 20 min. for sent til befalet tjeneste.

8/7-1904: Bøde 25 kr. for at være mødt til tjeneste »kjenkelig« beruset og for at have nydt »Baiersk Øl« under tjenesten. - Hvis han ophører at være afholdsmand - hvad han har lovet at blive - skal han indberette det. »Han skal derhos strax melde til den patrouillerende Overbetjent, hvis han forlader den foreskrevne Patrouille-route«.

11) Altså et gennemsnit på 6-7 sygedage pr. mand for året 1904.

12) Koncepten mangler oplysning om antallet af politibetjente, som havde fri på søn- og helligdage. Ved en gennemgang af tjenestelisterne for 1904 viser tallet sig at have været gennemsnitlig 6.

13) Af de resterende knap 15.000 kr. er ca. 7.000 kr. medgået til politibetjentenes beklædning, mens driften af politistationen med brændsel, belysning, rengøring m.m. samt kontorrekvisitter kun andrager ca. 1600 kr.

14) AARHUS POLITIS UNDERSTØTTELSESFØRENING stiftedes 19/5-1884 for at afbøde savnet af en pensionsordning. Til foreningen ydede de ansatte 2 1/2 procent af lønnen og kommunen ydede et tilsvarende beløb, mens politikassen bidrog med det dobbelte af kommunens bidrag. Årlig understøttelse ydedes til medlemmer, der efter mindst 5 års fast ansættelse blev afskediget på grund af alder, svagelighed eller »anden utilregnelig årsag«. Den årlige understøttelse gradueredes efter anciennitet, således indtil 10 års tjeneste: 1/8 af den faste løn, indtil 15 års tjeneste: 1/4 af den faste løn, indtil 20 års tjeneste: 1/3 af den faste løn og over 20 års tjeneste: 1/2 af den faste løn. Til enker ydedes det halve af disse beløb. - Foreningen ydede også 50 kr. som begravelseshjælp. - Adskillige bøder for tjenesteforseelser indgik i foreningens kasse. - Foreningen ophævedes 1/11-1905, hvorefter foreningens formue overgik til kommunen, som derefter påtog sig pensionsbyrden.

15) Patruljetjenesten fandt sted under særdeles barske vilkår. Det var således helt normalt, at man under den deciderede nattjeneste, der varede i 4 uger, i een uge kunne have 4 nætter med patruljering i hele tjenestetiden fra kl. 23 til 06, altså 7 timers uafbrudt patrulje. Resten af ugen kunne denne patruljering være afbrudt af 2-3 timers indetid (disposition), men til gengæld kunne man så risikere at være sat til tjeneste allerede fra kl. 21, så tjenestetiden blev to timer længere. - Dagtjenesten forekommer ikke stort bedre, idet man herunder oftest havde fra 7 til 9 timers patrulje, men da den var fordelt over flere perioder med fritid ind imellem, kunne man nå op på at skulle møde til tjeneste 3 gange på een dag. Man kunne eksempelvis have patrulje kl. 06-08, fri kl. 08-12, patrulje kl. 12-15, fri kl. 15-19 og endelig patrulje kl. 19-23, i alt 9 timers patruljering. - Helt urimelig blev forholdet, når man overgik fra dag- til nattjeneste, idet man da kunne risikere at nå helt op på 11 timers patruljering inden for eet døgn. Inspektionen skete i de enkelte distrikter på et nærmere angivet punkt på ruten, hvor den patruljerende skulle befinde sig til ganske bestemte tider. Det kan ikke undre, at det ofte kneb med overholdelsen heraf, hvad der jævnlige foranledigede pol.ass. A. Hauerbach til at indskærpe bestemmelsen, som f.eks. med følgende påtegning på tjenestelisten for 11/5-1904: »Der er enkelte af Betjentene, der er begyndt at sløje af med at holde Puncttiderne. Det må ikke ske og punctet er ikke på Fortovet, men overalt paa Kjørebanen!« (Patruljering foregik nemlig endnu i 1904 midt på kørebanen).

16) Hermed sigtes utvivlsomt til Kasino-varietéen, som ses at have givet forestillinger hele året med undtagelse af månederne juni og juli.

17) Den førstnævnte var Kystpavillon, der med plads til 172 tilskuere dette år gav forestilling fra 15. juli til 30. september. Hvem den anden bevillingshaver (1/10-31/3) har været, afspejler sig ikke ved en nøje gennemgang af årets tjenestelister, der opregner samtlige politibetjente med tilsyn ved de forskellige forlystelser.

18) Heraf var de tre de i Risskov beliggende: SALONEN (nu Sjette Frederiks Kro), PAVILLONEN (senere vandrehjem) og FERDINANDSPLADSEN. - Endvidere FRIHEDEN, som netop blev indviet den 31/7-1904. Hvorvidt den femte har været FREDERIKSHØJ KRO er vel tvivlsomt, da den ganske sikkert har været drevet på en almindelig beværterbevilling.

19) Antallet forekommer overraskende stort. Til sammenligning tjener, at der i dag - inden for købstadens område - findes 206 beværtninger m/spiritusbevilling og 46 u/spiritusbevilling.

20) Hotel ROYAL, som 26/6 fik en sådan tilladelse.

21) Byfoged Jespersen har kaldt dette afsnit for »andre off. forlystelser«, men ser man f.eks. på det betragtelige antal af koncerter, må det utvivlsomt være det samlede antal af koncerter i Århus i 1904.

Koncerter blev - udover de foran nævnte skovbeværtninger - også i stort tal afholdt i Vennelyst fra maj til sept., ligesom et mindre antal afholdtes i Håndværkerforeningen og i Forsamlingsbygningen.

Af maskeradeerne blev i hver fald de 3 afholdt i Forsamlingsbygningen.

Af de 880 teater- og varietéforestillinger tegner - foruden de allerede nævnte - Århus Teater sig for en anelig del, idet der her blev givet forestillinger i ca. 225 af årets dage. Også Vennelyst har bidraget væsentligt til det store antal, idet der her skiftevis var teaterforestillinger og koncert. Medregnet i antallet kan måske også være det i april måned afholdte marionetteater i Forsamlingsbygningen samt nogle forestillinger i samme måned i Håndværkerforeningen (i tjenestelisterne betegnet »udødeligt teater«). I opregningen af andre forlystelser har byfoged Jespersen ganske glemt cirkus, af hvilke byen dog i 1904 gæstedes af ikke mindre end 5 stk., nemlig: GUILLAUME (22/4-29/4), MIEHE (5/5-20/5), COOKE (9/6-23/6), REINSCH (25/7-15/8) og HELVETIA (15/8-26/8). Der har formentlig været god søgning til disse, i hvert fald føler pol.ass. Hauerbach sig foranlediget til på tjenestelisten for d. 10/6 om cirkus COOKE at anføre, at der af siddepladser findes 16 i loge, 150 i 1. parket, 300 i 2. parket samt 300 ståpladser i galleriet. Han slutter notatet med ordene »Skriv opl« (underforstået at pol.betj. skulle påse, at der ikke lukkedes flere inde, end der var plads til - og som man afregnede forlystelsesafgift efter). - Af andre forlystelser, som er glemt, kunne nævnes Toftes karrusel (20/3) og Winthers karrusel (april måned), »off. forenings-

dans« og »landbodans« i Forsamlingsbygningen, dyrskue på Galgebakken-Vennelyst (1/7-3/7), bazarerne i Forsamlingsbygningen (26/12-31/12), i Hjelmensgade (samme tid), i Fredensgade 47 (9/9-12/9) og i Christiansgade 33 (4/11-7/11), ballonopstigning (14/8), for slet ikke at tale om væddeløbet ved Magdalenemøllen, der medførte, at 11 »beredne« pol.betj. allerede aftenen forinden var tilsagt til at prøve hestene ved en »hesterøring« ved rytteriets ridehus (formentlig på heste, som til lejligheden var lånte eller lejede ved rytteriet, og som antagelig dannede optakten til en egentlig bereden pol.afd.). På selve væddeløbsdagen, søndag d. 10. juli, lagdes der beslag på ikke mindre end 32 pol.betj. heriblandt de 11 beredne til afspærring og ordenens overholdelse.

22) Før den endelige indvielse i juli ses pol.ass. Hauerbach at have påført tjenestelisten for d. 4/6 følgende notat: »Naar den elektriske om en anden 14 Dages Tid begynder at kjøre, skal alle Cyclestativer paa Ruten fjernes fra Gaden. Det kan være heldigt alt nu at meddele de Vedkommende dette«. - Selve indvielsen gav i øvrigt anledning til et stort politiopbud, og begivenheden blev filmet af den kendte fotograf Hermansen.

23) Af et bilag om pådømte sager (ikke medtaget her) fremgår det, at følgende straffe er idømt:

Strafarbejde:

22 mænd og 3 kvinder for tyveri samt
1 kvinde for barnemord.

Fængsel på vand og brød:

33 mænd og 9 kvinder for tyveri
11 mænd og 2 kvinder for bedrageri
24 mænd for vold
21 mænd for betleri
7 kvinder for overtrædelse af straffelovens § 180
5 mænd og 3 kvinder for andre sædelighedsforbrydelser
2 mænd for falsk

Fængsel på sædvanlig fangekost:

14 mænd og 5 kvinder for tyveri
1 mand for bedrageri
2 mænd for vold

1 kvinde for andre sædelighedsforbrydelser

1 mand for bestikkelse

Simpelt fængsel:

3 mænd for betleri
1 kvinde for overtrædelse af straffelovens § 180

Tvangsarbejde:

6 mænd for vold
34 mænd for betleri
8 kvinder for overtrædelse af straffelovens § 180.

24) Se bilag 1.

25) Den spæde start på det, der senere skulle blive til politiets tekniske afdeling, fandt egentlig sted allerede d. 25. maj 1904, idet pol.ass. A. Hauerbach da på tjeneste-

listen anmoder følgende om at møde hos sig kl. 11 formiddag:

Pb. 13 N. Andersen (se data under note 2).

Pb. 14 M. Mikkelsen (Stenslund) (se data under note 2).

Pb. 55 Albert Christen Petersen (f. 18.6.1878 Århus), udlært fotograf ved Ludvig Kjær, St. Torv 1, Århus, derefter fotograf i Berlin (5 år) og Århus, 1/10-1903 konst. pol.betj. i Århus, 1/4-1904 fast pol.betj., 1/4-1910 opdagelsesbetj., 1/5-1914 insp.betj., 1/12-1915 overbetj., 1/12-1919 overbetj. ved statspol. i Århus, 1/1-1921 vagtmester s.st., 1/7-1922 overvagt. s.st., 19/9-1922 statspolitiet i Kbhvn. og lærer ved statens politiskole, herunder kriminalass. af 1. grad, 11/5-1935 dannebrogsmænd, 1/4-1941 pol.kommissær, 1/7-1948 afsked, død Kbhvn. 23/11-1954. Han var i øvrigt medlem af Århus politiforenings bestyrelse 1915-19.

Ved indførelsen af det bertillonske system blev der optaget dobbeltfoto af forbryderne (en face og profil), som blev klæbet på karton og forsynet med generalia samt aftryk af højre hånd fingre med undtagelse af lillefingeren. Der blev desuden ført et signalementskort med de såkaldte »anthropometriske iagttagelser« med blandt andet oplysninger om favnevidde, rygkrumning, siddehøjde og en særdeles vidtløftig beskrivelse af pande, næse, læber, højre øre, øjne, hår, »skjæg«, rynker osv. Systemet med de mange målinger og beskrivelser han antagelig virket helt uhåndterligt, for allerede 1908 går man bort fra det. »Afdelingen« havde formentlig først til huse på politistationens loft, men i 1906 flyttede man til et til formålet indrettet rum over arrestlokalerne i det nyopførte ting- og arresthus i Vester Allé, og her overgik fotograferingen efterhånden helt eller delvis til arrestpersonalet, for så i nyere tid helt at blive overtaget af teknisk afdeling. Forud for den her omtalte tid - og allerede så tidligt som fra 1870'erne - blev fotografering af forbrydere foretaget af erhvervsfotografer, først i disses atelier, men siden i arrestens gård, Mejlgade 1. Der blev da kun taget eet foto, men i den sidste del af perioden fandt man på at anbringe et særligt formet spejl på delikventens skulder, hvorved man på samme optagelse så personen både forfra og i profil. Bagpå påførtes generalia og straffe samt et kort signalement med tilføjelse af »særdeles Kjendetegn«.

Kilder til noterne:

Århus byfoged arkiv og Århus politimester arkiv: forholdsprotokoller m/bilag, tjenestelister, inspektions- og natrapporter, lønningsprotokoller, sportelprotokoller, dagbøger, ordrebøger, dagsbefalinger, hovedjournaler og hovedjournaler, rapportjournaler og rapporter.

Århus politis understøttelsesforening: forhandlingsprotokol og medlemsprotokol.

Dom-, Frue- og Pauls-sognes kirkebøger samt div. folkeregistre.

Århus vejvisere, hof- & statskalendere, DANSK POLITI-STAT I-II (1933).

Trykte fortegnelser over Dansk Politiforenings medlemmer 1904, 1908, 1912, 1922-23, 1924 og 1928.

»Politivennen« 1904 ff.

Bilag 1.

Legale Ligsyn 1904

4. jan. Fattiglem Smed **Christian Carlsen**, Fattiggaarden. Nedstyrtning. Kvæstelse af Hovedet (i Drukkenskab).

10. jan. **Marie Ulrich f. Fischer**, g.m. Kaptajn G. A. Ulrich, Aarhus. Skud gennem Hovedet. Vaadeskud eller Selvmord.

17. jan. Arbejdsmand **Christen Jensen**, Aarhus. Hængning. Selvmord.

8. feb. Arbejdsmand **Niels Christensen**, Aarhus. Fundet død. Aarsag ukjendt.

16. feb. Maskinmester **Jens Lund Knudsen**, Aarhus. Nedstyrtning. Brud af Hovedskallen. Ulykkestilfælde.

14. marts. Nyfødt Barn **Jens Lauritsen**. Brud af Hjerneskillen. Mord.

16. marts. Legal Obduktion over samme.

31. marts. Tjenestepige **Ursaline Petersen**, Aarhus. Drukning. Selvmord.

4. april. Barnet **Ejnar Villiam Rasmussen**, Kirkegaardsvvej. Kvælning ved Kartoffel-spisning. Ulykkestilfælde.

8. april. Gaardejer **Laurs Madsen**, Tilst. Drukning. Vaade.

11. maj. Skomager **Therkild Hansen**, Aarhus. Hængning. Selvmord.

25. maj. Ukjendt svensk sømand. Drukning. Vaade. (Formentlig i Aarhus Havn).

26. maj. Guldsmed **Harald Lauritz Jensen**, fundet død i sin Seng. Aarsag upaavist.

28. maj. Kjedelmed **Andersens** 3-aarige Barn, **Carl Heinrich Andersen**. Brud af Hjerneskillen. Ulykkestilfælde.

9. juni. Tømrermester **Niels Anton Nicolaj Jensen**, Aarhus. Hængning. Selvmord.

13. juni. Spædt Barn, (Aage Dalhoff Jensen, Aarhus?), Søgade 1. Kvalt i Sengen. Ulykkestilfælde.

23. juni. Barnet **Petra Petersen**. Fundet død.

24. juni. Legal Obduktion over samme (Lungebetændelse. Mæslinger).

1. aug. Arbejdsmand C. Friis's Barn, **Christian Frederik Tinius Friis**. Drukning. Vaade.

21. sep. Arbejdsmand **Anders Petersens** Hustru, **Jensine Cathrine Petersen f. Carlsen**, Aarhus. Hængning. Selvmord.

24. sep. Skomagersvend **Viggo William Vils**, Aarhus. Pludselig Død. Epilepsi.

26. sep. Enke **Gyde Petrine Mikkelsen f. Rasmussen**, Aarhus. Pludselig Død. Hjertesygdom.

29. sep. Nissens Barn, **Gudrun Caroline Martine Nissen**. Overkjørt af Sporvogn. Kvæstelse af Brystet.

12. okt. **Winguists Søn, Carl Johan Winguist**, Aarhus. Styrtet med cykle. Brud af hjerneskal.

14. okt. 2-aarigt Barn, **Egon Robert Rasmus Nielsen**, Søn af Glasmager N. Styrtet ud ad Vindue. Kvæstelse af Hjernen.

29. okt. Landmand **Peder Hansen Bach**, Aarhus. Hængning. Selvmord.

31. okt. Former **Peter Albert Bernhard Hansen**, Aarhus. Pludselig Død. Epilepsi.

4. nov. **Caroline Amalie Louise Marie Hansen**, Tømrermester Ole Peter Hansens Hustru, Aarhus. Pludselig Død. Aarsag uoplyst.

30. nov. **Amalie Rasmussen**, 6 aar, Arbejdsmand Frands Rasmussens Datter, Aarhus. Overkjørsel. Kvæstelse af Brystet. Ulykkestilfælde.

2. dec. Donkeymand **Mohamed Katan**, Dampskibet »Sofie Brailli«, (p.t. Aarhus Havn), af Orebie i Dalmatien. Kulilteforgiftning. Ulykkestilfælde.

6. dec. Particulier **Christian Dam Arent**, Aarhus. Pludselig Død. Hjertesygdom.

15. dec. Havnearbejder **Marius Jensen**, Aarhus. Hængning. Selvmord. Alkoholisme.

17. dec. Arbejdsmand **Søren Larsen**, Aarhus. Pludselig Død. Hjertesygdom.

12/1-1905 Joh. Lunddahl

Formentlig glemt:

9. juli. Glasmager **Müllers** Barn, **Albert Henry Müller**. Død ved ulykkestilfælde.

— — —

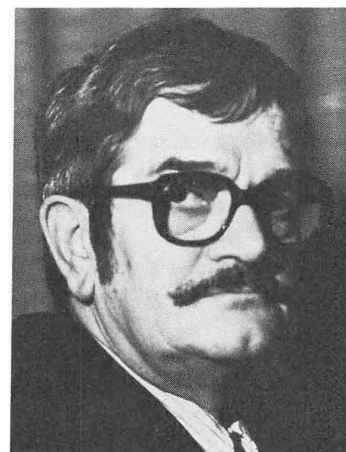
Oplysningerne om ovenstående er kompletteret - navnlig vedr. navnene ved sammenhold med de fra Århus Stiftamt til byfogedembedet tilstillede skrivelser om, at »der i anledning af NN.s døds måde ikke findes videre at foretage fra det offentlige side«.

Bilag 2.

Samtlige Betjente ville herpaa besvare de vedføjede Spørgsmaal

Nr.	Stilling	Navn	Tidl. Livsstilling	Værnepligtsforhold
1.	Overpolitbetjent	N. Jensen	Jernbaneconduktør	Gift Afkødiget
2.	—	Th. J. Paagaard	Oversergent	— —
4.	—	V. Rømhild	Foretmand	Udelettet
3.	Politbetjent	S. Rasmussen	Avlsforvalter	— —
5.	—	A. Husted Hansen	Landmand	— —
6.	—	J. Villumsen	Landmand	— —
7.	—	H. Chr. Kyed	Landmand	— —
8.	—	A. Nielsen	Underofficer	— Afkødiget
9.	—	H. P. Hansen	Gendarm	— —
10.	—	R. P. Rasmussen	Lagerist	— Afskedsops.
11.	—	S. J. Torp	Sergent	— Udelettet
12.	—	H. Chr. Jensen	Gend. und. off.	— —
13.	—	N. Andersen	Gend. und. off.	— —
14.	—	M. Mikkelsen	Gendarm	— —
15.	—	Chr. L. Jepsen	Bereden Gendarm	— —
16.	—	Chr. P. Christiansen	Ubereden Gendarm	— —
17.	—	Q. J. Chr. I. Jacobsen	Formand	— —
18.	—	Chr. P. Sommer	Gend. und. off.	— —
19.	—	S. N. Holm	Gendarm	— Afkødiget
20.	—	Chr. Rasmussen	Gendarm	— Udelettet
21.	—	J. Jensen	Sergent	— —
22.	—	H. P. C. M. Hansen	Sergent	— —
23.	Res. politbetjent	Frd. Larsen	Landmand	— —
24.	Politbetjent	V. Andersen	Sergent i Artill.	— —
25.	—	R. Petersen	Bereden Gendarm	— —
26.	—	M. Larsen	Mejerist	— —
27.	—	P. L. Skibsted	Assistent	— —
28.	—	B. S. Rasmussen	Sergent	— —
29.	—	J. Andersen	Mejerist	— Forstærkning
30.	—	C. S. Thomsen	Havnearbejder	— Udelettet
31.	—	A. P. Hansen	Træskomager	— —
32.	—	Frd. L. H. Frederiksen	Contorist	Ugift Linien
33.	—	V. Rasmussen	Arbejdemand	Gift Udelettet
34.	—	F. C. Holm	Murer	— Linien
35.	—	A. Chr. Andersen	Murarsvend	— (Fodf.)
36.	—	N. Nielsen	Hotellkusk	— Forstærkning
37.	—	O. M. Magnussen	Snedker	— —
38.	—	V. Aagaard	Bereden Gendarm	— Udelettet
39.	—	H. Christensen	Gartner	— —
40.	—	J. Christensen	Tjenestekarl	— —
41.	—	Joh. B. Schou	Landmand	Ugift Linien
42.	—	Chr. P. Carstensen	Gendarm	Gift Udelettet
43.	—	J. Jul. Chr. Bisgaard	Kusk og Tjener	Ugift Linien
44.	—	M. B. Sandergaard	Gendarm	Gift Udelettet
45.	—	C. Frd. Petersen	Commis	— Linien
46.	—	M. Chr. Thomsen	Tjenestekarl	— Forstærkning
47.	—	J. A. Jørgensen	Tjenestekarl	— (Slettet?)
48.	—	P. Petersen	Gendarm	— Udelettet
49.	—	N. Chr. Christensen	Underofficer	— Forstærkn. 1/8-04
50.	—	A. P. J. N. Lund	Sergent i Fodfolk	— —
51.	—	Chr. Nielsen	Landmand	— Udelettet
54.	—	P. Frd. Johansen	Møllebygger	— —
55.	—	A. Petersen	Fotograf	— Linien
56.	—	S. M. Laursen	Sergent	— Forstærkning
57.	—	C. Frd. Chr. Wendt	Farver	— —
58.	—	Chr. M. Christensen	Grænssegendarm	Sep. Linien
59.	—	N. N. Fagerholt	Skomagermester	Gift Udelettet
60.	—	R. J. Møllerup	Kusk	— —
61.	—	N. Christensen	Commis	— Linien
62.	—	R. Hansen	Arrestbetjent	Sep. Forstærkning
63.	—	N. Nielsen (Selvsten)	Sergent	Gift Udelettet
64.	—	H. Chr. Frd. N. Høyby	Kontorist	— Linien

Torben Nielsen er født i 1918. Han er udlært maler, men gik i 1941 ind i politiet, de første år i Horsens og fra 1948 til 1967 i København. Siden har han helt heltiliget sig sin forfattervirksomhed - både som kriminalromanforfatter, men også som en fremragende naturskildrer.

Kriminalromanen — fantasi og virkelighed

Af Torben Nielsen

I begyndelsen af mit forfatterskab stod det mig klart, at jeg aldrig ville kaste mig over kriminalgenren i mine skønlitterære produkter - netop på grund af det kollisionsagtige, der ligger i artiklens overskrift, den alt for ofte markerede afstand mellem fiktionens forbrydelsesmotiver, efterforskningsarbejde, bevisførelser og virkeligheden.

I det billede faldt i særlig høj grad bogens og filmens politifolk mig for brystet. På få undtagelser nær havde jeg kun set dem skildret på to måder. Enten som opsigtsvækkende idioter med en intelligenskvotient på ti-tolv stykker eller som utrolige supervæsener med en halv snes sanser. Den førstnævnte kategori optrådte ikke alene i »sjove« danske bøger og hørespil, men blev til næsten uundværlige figurer i dansk filmproduktions guldkantede folkekomedier. Når Morten Korch-intrigen flintrede over lærredet, var det et folkekrav, at den hyggelige landbetjent med mave, druktud og cykelspænder før eller senere dukkede op og blamerede sig.

Der ligger et interessant aspekt alene i dette.

Henry Nielsen, Rasmus Christiansen, Ib Schønberg og senere Karl Stegger havde ikke fået til opgave at give politiet et forsonende menneskeligt skær, selv om samtlige producere og instruktører fastholdt dette. Det var den ophobede aggression mod politiet, der skulle have afløb gennem et biografpublikums pegen og grinen. Man kunne risikofrit »drille dyrene i zoo«, injurere, at de havde neglet lidt af bodekassen til velgørende bazarer, deltaget skidefulde med uniform og papnæse til krobald osv., osv. - En slags utopiske drømme for alle, der havde en let definerlig modvilje mod politiet. - Let definerlig af den simple grund, at politiet beklæder en Urias-post og er den eneste etat, der i givet fald kan skaffe sig adgang til folks private domæne med magt, gennemrode skabe og skuffer og slæbe et familiemedlem med sig, når de går.

Den anden kategori, filmen, hørespillet, tegneserien og ikke mindst bogen har opvartet med - superopdageren, der kan se gennem mure og skyde om hjørner og lugte ofrenes dårlige samvittighed, er i lige så høj grad en forvrængning af virkelighedens politimand og set fra forfatterens synsvinkel en meget upraktisk person, der skaber helt urimelige arbejdsforhold for forbryderen. Skal gerningsmanden for spændingens skyld gennem syv ottendedele af bogen være et hestehoved foran, må han jo udrustes tilsvarende, og vi fjerner os på den måde mere og mere fra jorden - fra det fundament, som efter min mening skal være til stede - en sokkel af troværdighed, på hvilken en spænding kun kan bygges op.

Hvis for eksempel kriminalromanlæseren efter de første tyve sider ryster overbærende på hovedet og befinder sig i en feberverden, accepterer han/hun uden at blinke de mest utrolige handlingsindslag på de efterfølgende sider, men chokeres ikke, gyser ikke og identificerer ikke sig

selv med gerningsmand eller offer i dette fantasiland, der ligger millioner af kilometer borte.

De ovennævnte indtryk, som jeg ved, jeg deler med adskillige tusinde og i hvert fald et overvejende antal politikolleger, udgør således en samling uheldige omstændigheder - såvel for producent som forbruger.

Adskillige kriminalromaners oplagstal synes at stå i modstrid med denne påstand. Hertil kan jeg kun sige, at det ofte drejer sig om thrillers, hvor hele opmærksomheden er vendt mod handlingens gru og djævelskab, og hvor politiefterforskning og politifigurer spiller en meget periferisk rolle.

Som et godt eksempel kan jeg fremhæve »Et kys før døsen« af den da kun godt 22-årige Ira Levin (efter mit skøn verdens bedste krimi). Levin har trods sin ungdom handlet klogt og kun ladet læseren ane et glimt af en opdager, som opholder sig så kortvarigt på scenen, at han ikke får lejlighed til at fjumre i det. På intet punkt nærmer handlingen sig det usandsynlige, og man har grund til at tro, at blandt andet dette skaffede Levin Edgar Allan Poe-prisen. Romanen kunne udmærket have båret nogle indslag med politiet i arbejde. Når forfatteren ikke har taget det med, skyldes det ganske givet hans manglende saglige baggrund og muligvis også rent praktiske vanskeligheder i forbindelse med at få indblik af det ønskede omfang i politiets arbejdsmetoder. »Det ønskede omfang« er min henvisning til Levins perfektionisme.

Jeg har hørt adskillige andre forfattere beklage politiets afvisende holdning under skribenters forsøg på at alliere sig med sagkundskaben. De fleste har dog fundet denne reaktion meget rimelig. Kun ganske enkelte har fordømt den. Over for dem har jeg været i den ambivalente situation at skulle forsvare tidligere kolleger mod nuværende ved at påpege den indlysende risiko. Det bliver sikkert aldrig aktuelt, at en mand, der navngiver sig som kriminalforfatter Olsen, med udbytte kan ringe til Københavns politi, afdeling A, og spørge om hvilke spor ud over fingeraftryk og fodaftryk gerningsmænd skal passe på ikke at efterlade sig på gerningssteder - eller hvilke faldgruber, man har erfaring for er de mest effektive under afhøring af en sigtet.

Mærkeligt nok har jeg aldrig selv været forsøgt pumpet trods mine seksogtyve år i politiet. Man har sikkert set det konkurrencemæssige rimelige i, at jeg ikke giver mine »fiduser« fra mig på anden måde end på papiret. Og her har jeg til dato mig bekendt ikke dannet basis for »den fuldkomne forbrydelse«, men hovedsageligt beflettet mig på ikke at bruge forkerte terminologier samt at befri min opdagertrio, Ancher, Brask og Rieger, for såvel helteglorie som klownemaske, at forsyne dem med en passende blanding af menneskelige fordele og skavanker, diplomati og flabethed, ædruelighed og drikfældighed, skønhed og

grimhed, lunefuldhed og balance - kort sagt ønsket at lade dem fremtræde som mennesker af kød og blod i stedet for klippede figurer. Det har været min mening at åbne læsernes mulighed for - ganske individuelt - at påhæfte dem sympati eller antipati, hver især, og det er alle disse hensigter, der i sin tid satte mig i gang med kriminalromanen - naturligvis parret med det praktiske stykke værktøj, tilfældet havde stukket mig i hånden ved at skabe mig en fortid blandt politifolk og deltage blandt andet også i behandling af drabssager - »Mordet«, der står for mange læsere som det eneste acceptable i en kriminalroman.

Når jeg i foredrag eller samtaler kommer ind på dette udgangspunkt - dette ønske om at producere »politirigtige« bøger, frygter jeg for at få det misfortolket og få det udlagt som selvsikre trompetstød: »Nu skal jeg vise jer, hvordan en kriminalroman skal være!«. Af samme grund forsømmer jeg aldrig at omtale denne frygt og derved foregribe begivenhedernes gang.

Men fordelene ved at være tidligere politimand må være indlysende - også i forfatterkollegers øjne. Da jeg i 1974 modtog Edgar Allan Poe-prisen, indledte overrækkeren sin tale med ordene: »Så skete det, vi alle havde frygtet. En tidligere politimand begyndte at skrive kriminalromaner...«.

Denne »smugtræning« har sikkert sin force i alle de hidtil ukendte fagudtryk, man kan proppe i øjnene på læseren og derved drage ham/hende ind i en atmosfære, som i hvert fald er anderledes end den sædvanligste. »Amatøren« røber sig ved udtryk som »De er arresteret« (under en anholdelse). »De er sigtet for mord« (manddrab). »Alt, hvad De siger, vil blive brugt imod Dem« (amerikansk mønster. Irrelevant, indlysende herhjemme). I stedet for »I henhold til retsplejeloven har De ingen pligt til at udtale Dem«. Det mest forvrængede billede af en tilståelses-scene forekommer mig at være dagligstuearrangementet, hvor efterforskningslederen (ofte »kriminalinspektøren«) har trommet sagens tyve implicerede sammen og nu i en lang, dræbende tale gør rede for sin egen genialitet ved fiffigt at gå rundt og stikke pegefingern ind i brystet på folk: »Det kunne være Dem, Jensen, men den knap, der manglede i Deres jakke, havde været syet fast med almindelig sytråd, mens morderens manglende knap... osv.«.

Denne festforestilling på bogens sidste sider er ganske utænkkelig i virkeligheden og er sikkert i de fleste tilfælde brugt for at samle den foregående handlings løse, flagrende ender - ved hjælp af ord i stedet for handling. De klassiske bommerter må være det evindelige lommetørklæde, som opdagerchefen til enhver tid kaster over pistolen for så at pakke den ind i det og derved polere den ren for fingeraftryk - eller opdageren, der beslutsomt ifører sig sine handsker, før han rører ved noget på et gerningssted.

Voldsomt irriterende og urealistisk er det at opleve kriminalpolitiet, der har en ordenspolitimand med som »skriverdreng« på gerningssteder og under afhøringer. Jeg mindes et par fæle tilfælde, hvor han slog hælene sammen og svarede »Javel, hr. kriminalbetjent!«. Begrundelsen skulle sikkert blandt andet søges i, at kriminalbetjenten henvendte sig til sigtede med lynende øjne og rungende brøl, og tilsvarende ubehersket tiltalte han sagens andre parter, som må have siddet på stribe i et tilstødende lokale og blev bragt til veje efter en snærende kommando: »Betjent, før vidnet Larsen ind!«.

Alt for mange forfattere og filminstruktører har undladt at sætte sig ind i politiets arbejdsfordeling, før de har kastet sig over produktionen og betragter det som indlysende, at ordenspolitimanden besidder færre kvalifikationer end kriminalpolitimanden, der selvfølgelig har beføjelse til at lade nyansatte politibetjente pudse hans cykel og gå efter øl.

For en sådan fejltagelse findes der ingen undskyldning. Med alle disse skævheder i erindringen insisterede jeg på selv at have en finger med i spillet under optagelsen af de rene politiscener under filmatiseringen af NITTEN RØDE ROSER.

Det er langt fra en selvfølge, at forfatteren har det store ord, når det er kommet så vidt. Principielt har man solgt sit bogprodukt til visuel bearbejdning af en sagkundskab med vide beføjelser til at rokere med stoffet. I mit tilfælde omfattede kontrakten dog, at jeg skulle udarbejde filmmanuskriptet - populært sagt »Historien fortalt i billeder«, hvorefter instruktøren skriver drejebogen, der er en mere teknisk affære, som ikke alene indeholder rolleoplister, men også optagelsesvinkler, kameraafstand, lyd-detalyer osv.

Mit ønske om at figurere som »polititeknisk konsulent« blev modtaget med tak, og jeg oplevede et positivt samarbejde med producer, instruktør, teknikere og skuespillere. Bortset fra et tilfælde, hvor Esben Højlund Carlsen insisterede på at anbringe nogle markeringspinde på et udendørs gerningssted, så de gav en billedmæssig virkning på bekostning af den korrekte placering, forløb alt gnidningsløst. Pinde-affæren endte efter et ordskifte mellem Esben og mig i lutter harmoni. Flytning af kameraet var den udvej, der stillede os begge tilfreds.

Allerede i det foregående har jeg gjort rede for min baggrund til dette lettere hysteri i retning af politirigtige optrin i bøgerne, men jeg vil gerne tilføje, at personlig forfængelighed selvfølgelig også spiller ind. Når jeg skriver, forestiller jeg mig altid, at der blandt de fremtidige læsere befinder sig adskillige hundrede tidligere kolleger. Hverken de eller jeg er tjent med »sagligt fusk« på papiret. Naturligvis er det uundgåeligt, at en tanketorsk sniger sig ind, f.eks. i forbindelse med den tekniske fremgang og den

ændring af arbejdsmetoder, der har fundet sted, siden jeg trådte ud af etaten, men jeg føler det som en pligt at holde mig mest muligt a jour med tingenes tilstand. Disse bestræbelser medfører en ekstra glæde over bevarede kontakter i styrken. Den tillid, jeg bliver mødt med, blandt andet også fordi jeg stadig bærer følelsen af en tungt rugende tavshedspligt, er mig naturligvis til stor nytte og - beviseligt - til gensidig fornøjelse. Såvel efter mine bøger som efter filmen har jeg oplevet anerkendende ord fra kolleger, som jeg dels kendte personligt, dels aldrig før havde truffet. Det er et enestående incitament til fortsat at skrive.

Jeg vil ikke undlade i mit syn på kriminalromanen at berøre kendsgerningen om dens store publikum. Jeg har ingen føling med, hvad foregående gallupundersøgelser har bragt for dagens lys om grunden hertil, men man danner sig sine egne teorier. Herunder bliver det nødvendigt at grave ubeskedent i menneskesindet for at drage de konklusioner, der kan være rigtige eller forkerte.

Det kan virke afskrækkende, at så stor en læserskare kaster sig over genren om forbrydelsen - blod, vold, svindel og bedrag - menneskelig fornedrelse, som man med stigende iver i nutidens humanistiske bevågenhed søger at komme til livs mennesker imellem, bl.a. ved slogan-kampaner »Vi kommer hinanden ved« - »Rør ved mig« osv.

Sideløbende hermed oplever vi volden i stadig mere meningsløs og forrået form som en protest mod samfund og system eller af kedsomhed?

Kriminalroman-entusiasten skal sikkert ikke søges udpræget i nogen af de to grupper, men i højere grad hos de neutrale, der indtager beskuerens rolle - og af hvilken grund?

Læsernes oplevelser og intentioner er uden tvivl mangeartede. Den hjemmeløbende husmor på tredje sal, hvis verden uendelig let kan få et gråt og pligtfyldt skær, trænger antagelig til et forfriskende »rødt sprøjt« hen over gulvkluden og frikadellefarsen efter at være blevet træt af den guldkantede kærlighedsnovelle. Den travle, stressede forretningsmand, der dagen igennem har okset med salgskurver, tal og tørre dokumenter, synker ned i lænestolen og indhyller sig i en voldsom, vild og farlig verden til behagelig afveksling. Feriegæsten på badestranden læser traditionelt sin gyser for at forme et indre oprør bag en ydre afslapning. Teen-ageren sluger stoffet med ungdommens appetit på spænding og udsving fra alt det ordinære, og barnet vender blad efter blad med øjne som tekopper, helst efter forældrenes veto »Det er ikke noget for dig!«.

Foruden disse anerkendte læsebegyndelser har jeg hørt betroelser af mere usædvanlig art. De ledte tanken hen på »hemmelige laster«. En ældre dame, der havde levet et tørt sterilt liv havde altid følt sig draget mod forbrydel-

sen, men aldrig haft mod til at realisere sin drøm. Ved kriminal læsning identificerede hun sig helt med gerningsmanden og deltog straffrit i alle hans rædselsgerninger, hvilket gav hende fred i sjælen.

En mand nærrede et dybt cementeret had til en genbo. Det var kun fornuften, der afholdt ham fra at udrydde ham. Ved kriminalromanlæsning fik han en slags kompensation. Også han havde evnen til at krybe i gerningsmandens ham med så stor indlevelse, at han »ligefrem følte pistolen i sin egen hånd«, når der blev tømt et magasin i offeret, en tro kopi af det dumme svin - genboen.

Foruden disse »papirdrab« har jeg hørt om »fakirsjæle«, der i virkeligheden afskyede at høre eller læse om forbrydere, men alligevel kastede sig over kriminalromanen for ikke at udvise fejhed(!!!).

Adskillige har røbet over for mig, at de følte gysset som noget næsten legemligt vellystigt. Blandt dem var der damer, som »ventede med at læse bogen til en nat, de var alene og kunne blive dejligt bange«.

Mindre usædvanlige er de læsere, der hovedsageligt har til hensigt at afsløre gerningsmanden, før forfatteren udpeger ham. Her er det altså en sport, der er det toneangivende.

Uanset læsernes udgangsposition må kriminalromanlæsningen være en form for underholdning af det store format, og jeg har aldrig kunnet fatte, at den af nogle henføres under »Triviallitteraturen«.

Kravene til kriminalromanen må være op til den enkelte. Kriminalromanen vil i sin traditionelle form altid være et fantasiprodukt - mere eller mindre virkelighedsnært - ud tænkt af et menneske ved et skrivebord, en sammenkogt ret af indfald, der mangler reportagens autentiske baggrund.

Til alt held!

Virkeligheden trænger ikke til at blive spædet op!

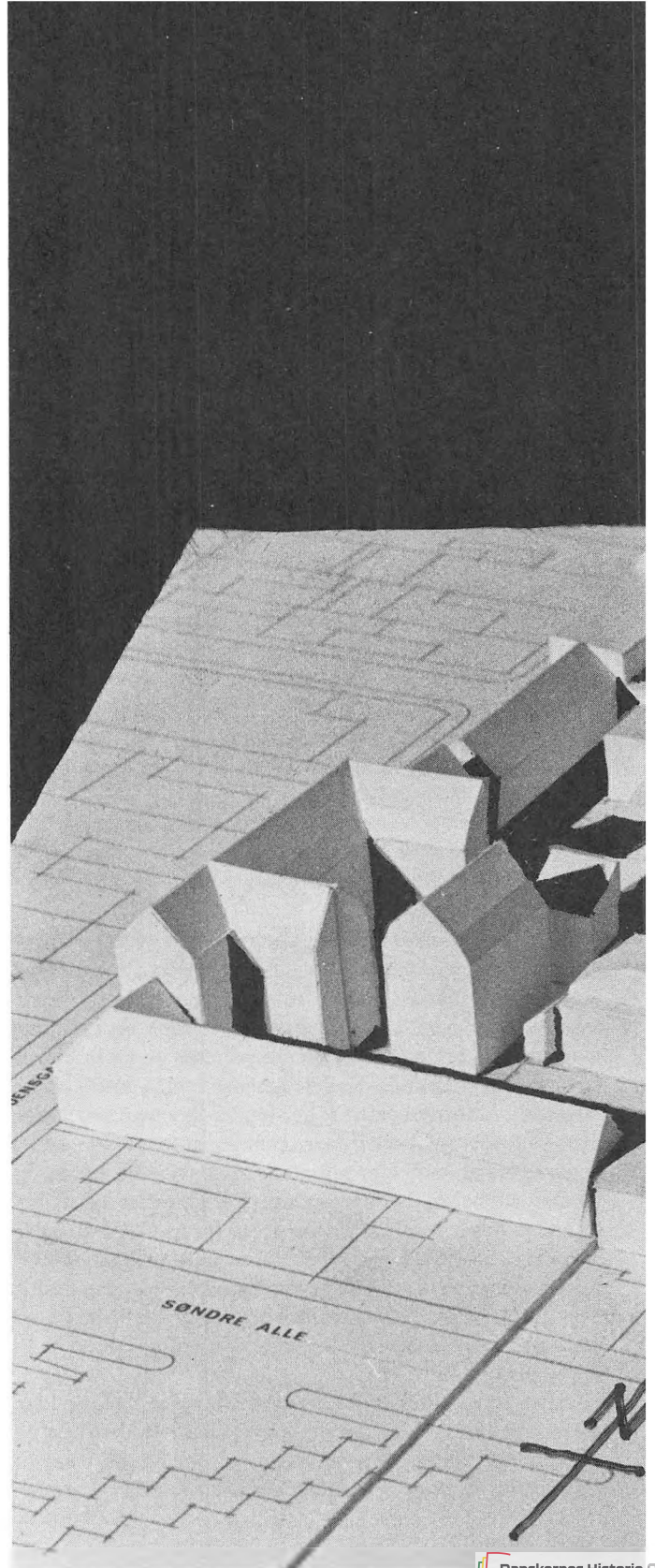

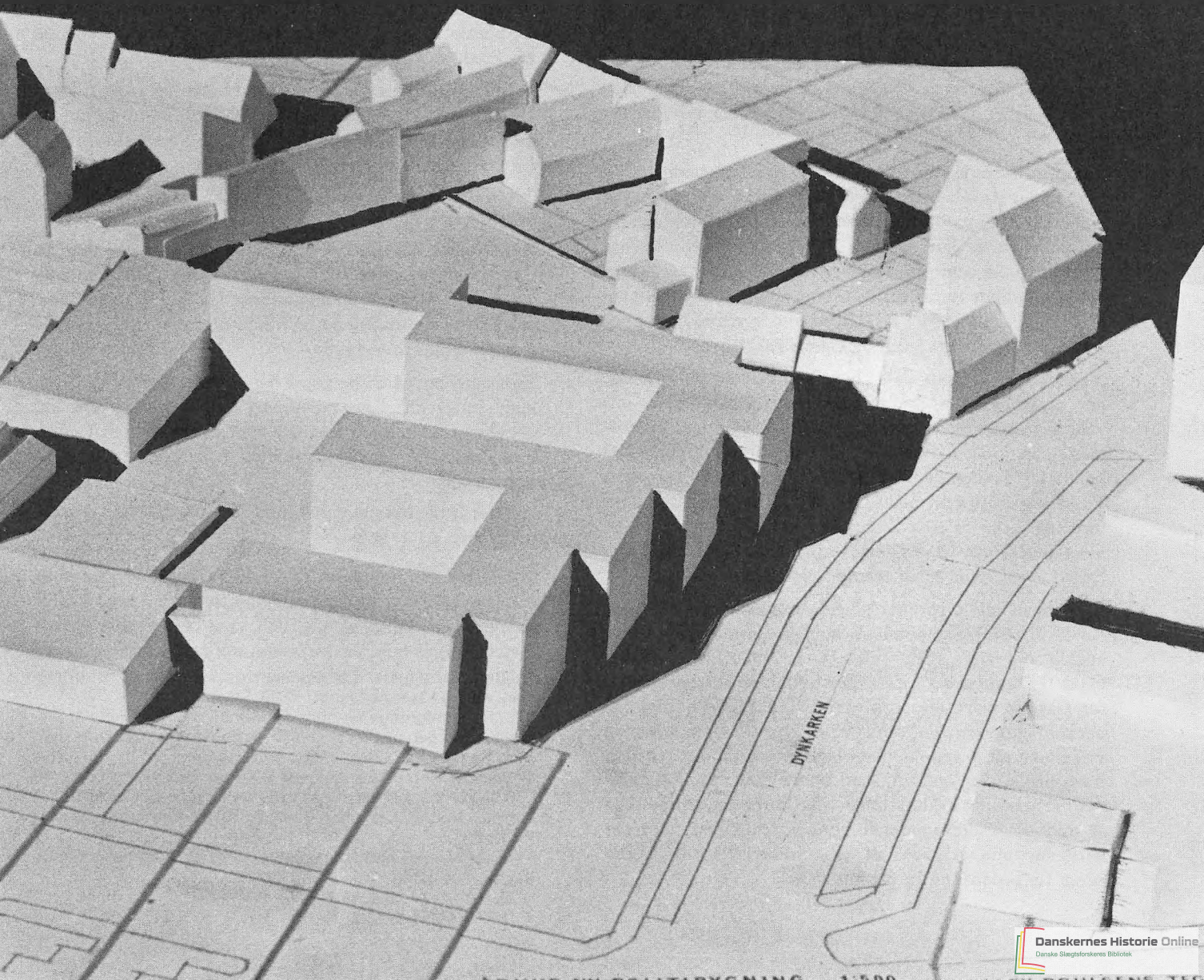
Alex Poulsen, født 2. marts 1910. Arkitekt M.A.A. 1939. Bygmestereksamen fra Horsens Tekn. skole 1929. Fra 1935 sagsarkitekt hos ark. Vilh. Lauritzen. 1955 tilknyttet Justitsministeriet som tilsynsførende med rets- og politibygninger samt kriminalforsorgens bygninger. Har siden 1945 drevet selvstændigt arkitektkontor, der i 1973 omdannedes til A/S. Har deltaget i opførelsen af en del boligbyggeri, bl.a. Høje Gladsaxe, og kontorbygninger som Panoptikonbygningen, og for Justitsministeriet forskellige rets- og politibygninger.

Den nye politigård i Århus

Af Alex Poulsen

Politigården set fra syd med den lukkede forbindelsesfløj (th) mod Dynkarken og garagekompleks (tv) mod Fredensgade. Modellen viser udvidelsesmulighed langs Sønder Allé inden for fremtidig byggelinje.

I 1974 lykkedes det justitsministeriet endeligt at erhverve grundarealer til opførelse af eget hus for Århus politi, der, som den eneste by i landet, fortsat har til huse i mere eller mindre tilfældige og spredte lejemål med umulige tilkørselsforhold og uhensigtsmæssige lokaleforhold.

Det er herefter justitsministeriets hensigt snarest at lade opføre en politibygning, der kan samle alle afdelinger under samme tag.

Grundarealet er velbeliggende nær centrum og omfatter de tidligere Sabroe-grunde mod hjørnet af Sønder Allé og Dynkarken, den søndre husrække langs Ridderstræde samt Fredensgade nr. 19 og nr. 25-27. Nr. 19 skal ifølge byplanen udlægges som fodgængerpassage. Nr. 25-27 skal bibeholdes og sammen med den bagved liggende ny fabriksbygning indgå i bebyggelsen, mens Ridderstræde 1-15 og Sønder Allé nr. 39-41 skal fjernes. Mod Sønder Allé og Dynkarken har Århus kommune udlagt en ny byggelinie, der ligger ca. 15 m bag den nuværende facade-linie og afskærer ca. 1650 m² af arealet. Naboarealet »AVIS« i nr. 35-37 er tænkt som fremtidig udvidelsesmulighed.

Som forudsætning for disse arealvalg er der siden 1973 udarbejdet flere bebyggelsesforslag med forskellig højde og udstrækning. Byggeudvalget, stadsarkitekten og miljøministeriet har derefter i 1975 accepteret den her gengivne plan som grundlag for den videre projektering. Byggeudvalget er nedsat i oktober 1973 med afdelingschef i justitsministeriet I. B. Boye som formand og repræsentanter fra Århus politi og rigspolitiet.

Medlem af byggeudvalget, politikommissær H. Ejlving, har, på grundlag af den af justitsministeriets lokaleudvalg fastsatte fagstørrelse på 2,40 x 4,50 m pr. kontor-modul, opgjort det øjeblikkelige behov til 554 fag plus 130 kælderfag dækkende et samlet personale på 522 personer. Til fælles kantine er medregnet 32 fag. Det samlede kontorareal bliver ca. 15.000 m², hvilket er det dobbelte af, hvad der i dag er til rådighed i lejemålene og med al tydelighed viser, hvor hårdt trængt lokalesituationen er.

Bygningen består herefter af en tværgående fløj mod øst, der forbinder tre parallelle 5 etagers kontorfløje, der er adskilt af grønne gårde. Den tværgående fløj er lukket imod Dynkarken og indeholder publikumsarealer, toiletter, trapper, elevatorer, arkiver etc. Den lukkede front tjener som lydmur mod den meget trafikerede Dynkarken og virker samtidig som en sikkerhedsmæssig foranstaltning for politigården, ligesom facadeopdelingen i mindre enheder må anses for arkitektonisk værdifuld. De øvrige fløje er midterkorridorbygninger bortset fra fløjen nærmest garagebygningen, der er af dobbeltkorridor typen særlig egnet for ordens- og kriminalpolitiet.

Der regnes med kælder under halvdelen af bygningen. Højdeforskellen mellem Fredensgade og Dynkarken er knap 3 m og udnyttes til i forbindelse med den tilkøbte garage og værkstedsbygning at opføre et parkeringshus i fire planer. Tilkørsel til taget sker her via en udvendig rampe. Tilkørsel til stue sker direkte fra eksisterende parkeringshus i Fredensgadeniveau, tilkørsel til kælder sker via udvendig rampe, og tilkørsel til underkælder sker fra en forsænket parkeringsgård, som også giver adgang til detentionerne i kælderen under ordenspolitiet.

Kælderen i den eksisterende garage- og værkstedsbygning skal indeholde skydebane med 8 standpladser samt hittegodscykler og knallerter.

Hele garageanlægget vil rumme 120 parkeringspladser med yderligere 30 pladser på taget og ca. 27 pladser fordelt på terrænet. Disse pladser er interne, kun beregnet for politiet. Til- og frakørsel sker både fra Sønder Allé og fra Fredensgade.

Publikumparkeringen finder sted nord for politibygningen. Der er 72 parkeringspladser, hvoraf 14 foran hovedindgangen er for korttidsparkering. Tilkørsel finder sted fra Dynkarken, og der påregnes adgangsmulighed til Fredensgade ved etableringen af førnævnte fodgængerpassage.

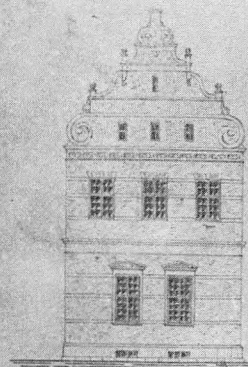
Bygningens nordfløj vil i de 3 nederste etager rumme ordenspolitiet, mens de to øverste etager i hele komplekset alene dækker kriminalpolitiets behov. Herunder fordeles teknisk afdeling og politikontoret med civilpoliti og motorkontor i stueetagen.

Inden for hovedindgangen i det nordre hjørne, med adgang fra Dynkarken, P-plads og fodgængerpassage, ligger et udvidet publikumsareal, som giver adgang til samtlige afdelinger, således at publikum kun har eet sted at opsøge.

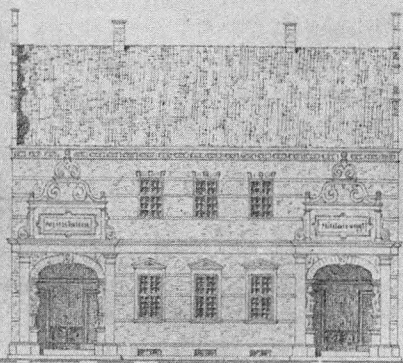
Arealet er panoptisk opdelt med skrankeplads for ordenspoliti m.v. på 1. etage.

Det ideelle for publikum - og mulige - ville dog være at samle alle udadvendte skrankefunktioner for samtlige afdelinger i een fælles ekspedition, som det f.eks. er gjort i Göteborg polishus. Via rørpost er der derfra forbindelse til Arkitekt R. Langeland Mathiesens udkast til en ny politistation 1869. - Overslagssum: 6800 Rigsbankdaler. I 1871 blev tegningen ændret, idet man da overvejede at placere bygningen på den grund, hvor nu Nationalbankens bygning ligger. I 1873 nåede man endda så vidt, at man i Århus Privatbank (nu Provisbank) havde indsat et beløb af 573,94 kr. som bidrag til den eventuelle opførelse af en politistation (Århus kærnerregnskab 1873 under udgiftkonto XVIII, 8 c). Man var således dengang nærmere ved at få en politistation bygget end i dag.

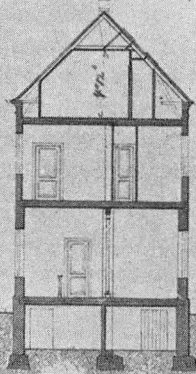
UDKAST
 TIL EN POLITISTATION MED MILITAIRVAGT
 I AARHUS.

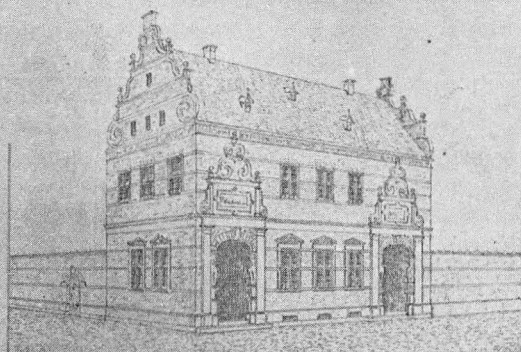
GAVL FACADE.

FORFACADE.

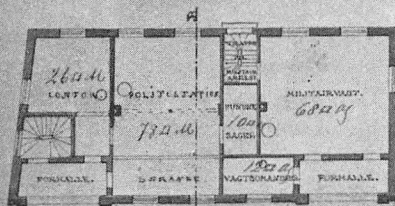

PROFIL EFTER A-B.

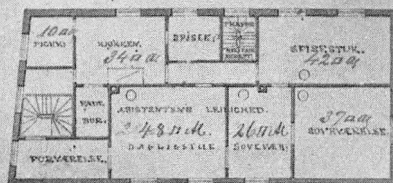

PERSPECTIVFACADE.

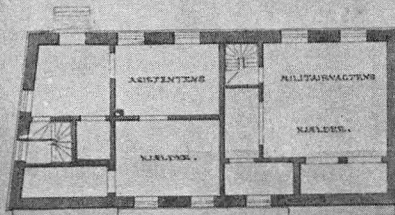
Overlagssum 6800 R.

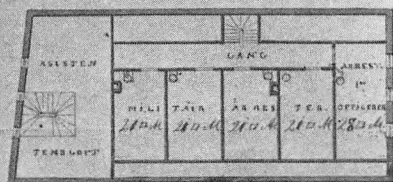
STUEN.

FØRSTE SAL.

KJÆDER.

LOVET.

*R. L. Mathiesen
 Aarhus Aug 69*

de enkelte afdelinger, hvortil også afvigende ekspeditioner henvises. Om natten aflukkes, så der kun er adgang til ordens- og kriminalpolitiet.

Jeg er klar over, at et sådant »banklokale« kræver en radikal nytænkning, som er dobbelt svær, når politiet - som i Århus på grund af spredningen - har været vant til en så stærk sektionering indtil nu. Men det er min opfattelse, at man er åben for tanken om en sådan mere publikumsvenlig service, som vil give de enkelte afdelinger mere ro til det primære politiarbejde.

Til slut vil jeg lykønske Århus politiforening med 75 års jubilæet og med, at man nu efter mange års trængsler endelig har fundet et blivende sted, som både byen og politiet kan være tjent med.

Århus politiforenings formænd gennem 75 år

- 1901 - Politibetjent B. S. Rasmussen, afdød politiassistent.
- 1903 - Politibetjent Jens Jensen, afdød kriminalassistent.
- 1904 - Politibetjent Søren N. Holm, afdød sognefoged.
- 1905 - Politibetjent Christian Jepsen, afdød kvartermester.
- 1906 - Politibetjent Hans P. Hansen, afdød forsikringsinspektør.
- 1908 - Politibetjent B. S. Rasmussen, afdød politiassistent.
- 1909 - Politibetjent Hj. Højbye, afdød kriminalassistent.
- 1911 - Politibetjent Niels N. Sølvsten, afdød hospitalsinspektør.
- 1912 - Politibetjent Mads B. Søndergaard, afdød overpolitibetjent.
- 1913 - Politibetjent Carl Holm, afdød arrestforvarer.
- 1914 - Politibetjent B. S. Rasmussen, afdød politiassistent.
- 1915 - Politibetjent Mads B. Søndergaard, afdød overpolitibetjent.
- 1925 - Politibetjent Christian K. Larsen, afdød overpolitibetjent.
- 1937 - Overpolitibetjent Jens Lund Christensen, afdød politiassistent.
- 1939 - Politibetjent Verner Z. Jacobsen, afdød politiassistent.
- 1941 - Politibetjent H. R. Holm Hansen, pensioneret landpolitibetjent.
- 1942 - Overpolitibetjent Aage Mouritzen, afdød politiassistent.
- 1953 - Politibetjent Villy Jensen, tjenstgørende landpolitiassistent.
- 1956 - Politibetjent Valter Skytte, (fungerende) tjenstgørende politiassistent II.
- 1957 - Overpolitibetjent Aage Flugt, tjenstgørende politiassistent I.
- 1969 - Politibetjent Flemming Bay-Jensen, nuværende formand, politiassistent II.

**Århus politiforening siger Provinsbanken
tak for medvirken
ved dette jubilæumshæftes tilblivelse.**

